

מחברים

פרשת שמיני | גליון כ"ה | תשפ"א

העלון השבועי מבית עוז והדר - אור לישרים

פנינים חכמים ואמרות נפלאות על פרשת השבוע

פנינים ואמרות

כשיש עוד דרשנים, התוך ואמור רק חצי מהדרשה...

דרש דרש משה (י, טז). בפסוק זה מסומן שהוא "חצי התורה בתיבות". שח הגה"צ מלאדני זצ"ל:

אפשר לומר בזה רמז בדרך הלצה, שאם רואה הרב והמגיד שאכן ישנם כאן "דרש דרש" כמה בעלי דרשנים, היינו שבא לסעודה ומסיבה וראה שחוץ ממנו יש עוד בעלי דרשנים העתידים לדרוש, לא יאריך בדרשות, "רק חצי התורה בתיבות", יאמר רק חצי התורה ממה שהכין לומר, שלא להטריח על הציבור...

נעשה כהן גדול.

ונשאלת השאלה, אם הזקנים לא היו מאמינים לאהרן שהקב"ה מינה אותו כהן גדול, הרי לא יאמינו גם למשה, שהקב"ה אמר לו להזמין את הזקנים כדי למשוח את אהרן לכהן גדול. נראה מזה שלאהרן לא היו מאמינים כי היה נוגע בדבר, אבל למשה כן יאמינו, כי לו היה רוצה לשקר היה אומר שהוא בעצמו נצטווה להיות כהן גדול. כך בנידון דידן, לו הייתי משקר הייתי אומר שאבי ציווה שאני אמלא את מקומו.

ויקהל משה

המינו של בנו של ה"נדע ביהודה"

ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל (ט, א).

אחרי פטירת הגה"ק ה"נדע ביהודה" (בשנת תקנ"ג) רבה של פראג, התאספו ראשי הקהל בדבר בחירת ממלא מקום לכיסא הרבנות, בא הגאון ר' יעקבקה בנו של ה"נדע ביהודה" והעיד, שלפני פטירתו ציווה אבא זצ"ל שבנו - אחי ר' שמואל ימלא את מקומו. קם הגאון ר' זרח איידליץ, שהיה מחשובי הדיינים בפראג, ואמר שאינו מאמין לדבריו.

אמר ר' יעקבקה: על הפסוק ולזקני ישראל, איתא במדרש תנחומא, ולמה לזקני ישראל כדי לגדלו בפניהם, אמר ליה הקב"ה קרא לזקנים ומשה אותו, והגדולה אתן לו בפניהם, שלא יהיו אומרים מעצמו

לנותר בהן על הארץ (יא, כא).

כתב האור החיים הק': "כבר הארכת בחיבורי על טור ויורה דעה (פרי תואר סי' פה) שהעיקר כפירש"י בזה שצריך שיהיו לו כרעים הארוכים סמוכים לצווארו. והטועים להתירה כי אין מין זה בנמצא, אף אני השיבותי אותו וכו' אין ראייה ממה שאין מצוי מין זה לומר שאיננו בעולם שהרי יש מינים הרבה ודאי ואינם מצויים כל עיקר אצלנו, "לכן כל ירא וחרד ירא ויפחד לבל יושיט ידו לשקץ זה, וימחה בשולחי יד". והנה מיום שנשמעו דברי במערב ופירשו מהם הרבים לא נגע ה' עוד במכה זו ולא נראו זה יותר מ"ב שנה, כי תורה ומעשים טובים כתרס בפני הפורענות" עכ"ל.

דברים חוצבי להבות אלו של ה"אור החיים" הק' נסובו על מעשה שהיה, וכפי שמביא בספר שמלת אליעזר (פר' בא

בענין האיסור שהוציא

האזהרה"ק על אכילת הגבים

אך את זה תאכלו מכל שרץ העוף החלף על ארבע אשר לו כרעים מפעל לרגליו

עמ' כ"ב

מסד מספרי אביר יעקב לפרשת השבוע

עמ' ט'

פניני אביר יעקב

מאמר ב'): בתקופת מגוריו במקנס, היו בין החכמים שהתירו כהוראת שעה אכילת ארבה מסוג מסוים. בהסתמך על גדולי הדורות הקודמים שהתירו מין זה בשעתם. כאשר בירר רבינו ה"אור החיים" הק' את הענין, עלה בידו כי אותו היתר ניתן בשנת רעב, כאשר נחילי פשטו על השדות והשמידו את כל היבול. כאשר רעב כבד פקד את המדינה עד כי מתו אנשים מדעבון, וכמה מחכמי הדור התירו כהוראת שעה, לאכול סוג מסוים של ארבה, לפי סימני כשרות שמצאו.

שעת החירום חלפה, אך כיון שנעשה להם כהיתר, המשיכו האנשים לאכול מין ארבה זה. משהודיע ה"אור החיים" הק' על האיסור התקבלה הוראתו אצל כל הציבור חוץ מחכם אחד שהמשיך באכילת החגב, למרות האיסור. עד שבאחד הלילות חלם הלה, שהוא אוכל שקצים ורמשים. ויהי בהיות הבוקר סר מהר לבית ה"אור החיים" הק' וסיפר לו את החלום אשר חלם. הסביר לו רבינו כי אמנם הראו לו בחלום שהארבה אסור באכילה כשקצים ורמשים. מאז התקבלה תקנתו של ה"אור החיים" על דעת כולם.

ואף מן השמים סייעו בידו, כי עד שנה זו, היה מין ארבה מגיע לעיתים מזומנות, ומאז תקנת האיסור, לא הופיע ארבה זה במשך עשרות שנים. וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליו, ופי' ה' דיבר מתוך גרונו עכ"ד.

וכן כתב רבינו בקיצור אמרים בספרו פרי תואר (יו"ד סי' פה) וז"ל: "ומעתה אין לחוש למנהג שנהגו בו היתר, כי לא מנהג הגון הוא ולא נהגו אלא בשנת בצורת פשטו ידיהם, וכדברי הרב הזקן וכל גלילות ישראל שמיוסדים מימי קדם בבני תורה צה, נהגו היתר במין זה עצמו הרגיל ביניהם וכבר כבר מצאה ידי ופירשתי והפרשתי כל יחידי בני עירי מהם ואסרום, ואחד מהם שלא שת לבו לדבר זה הראוהו בחלום שהיה אוכל שקצים ורמשים, והעירוהו כי הם הארבה שאכל בו ביום. וכמה הערות עשה ה' והצדיק הדברים וגדול הנס האחרון שעשה ה' שתמיד דבר רגיל היה לבא מין זה לב' או לג' שנים ולא אחר טפי מד' ומשעה שפרסמתי איסורם וחכמי העיר הטו אזנם ואסרום מאותה שנה לא נראו

עוד במערב למעלה מעשרים שנה" עכ"ל.

האוכל דגים לכבוד שבת מתברך בברכה המשולשת

את זה תאכלו מכל אשר במים כל אשר לו סנפיר וקשקשת במים בימים ובנחלים אתם תאכלו (יא, ט).

טעם למצוה מן המובחר לאכילת דגים בשבת, דהנה אשכחן במעשה בראשית ברכה בג' דברים והם בג' ימים זה אחר זה רצופים, ברכה לדגים ביום ה', וברכה לאדם ביום ו', וברכה לשבת ביום הז', וסימנך בנאות דש"א ירביצני (תהלים כג, ב) ראשי תיבות דגים שבת אדם, והנה חוט המשולש לא במהרה ינתק, אדם [היינו ישראל אתם קרויים אדם (יבמות סא א)] האוכל דגים לכבוד שבת הנה יתברך בברכה המשולשת ולא במהרה נתק עיי"ש.

בני יששכר - (שבת מאמר א' אות יא):

גם הגיה וגם חתם...

את הנמל (יא, ד).

אחד היה תמיד רגיל לכתוב הגהות על ספרים ולחתום את שמו. פעם ביקש מהגאון רבי חיים מולאזין זצ"ל שישאל לו גמרא עירובין, ואמר לו ר' חיים אתן לך בתנאי שלא תכתוב הגהות ובפרט שלא תחתום את שמך.

כשלמד הלה את המשנה בעירובין (דף לה, א) הרי זה "חמר גמל", לא הבין הפשט, חשב שהוא טעות ועשה הגהה בצדו "חמור גדול", כשהשיב את הגמרא לרבי חיים אמר לו, לא די שעשית הגהה אלא חתמת יחד עם זאת את שמך.

גן יוסף

'שבת שלי' (=מפתח) על שם מה?!

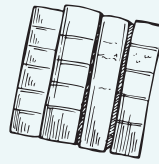
כי הנה בעת הזאת כשאכלו ישראל מן המן, מהקרבת העומר ואילך לא אכלו עוד מן המן. כמו שאמר הכתוב (יהושע ה, יא) "ויאכלו מעבור הארץ מפתחת הפסח" ואמרינן בגמרא (קדושין לו, א) ממחרת הפסח אכול עד השתא לא אכול, ומאז התחילו לאכול מתבואת הארץ, והיו ישראל צריכין לפרנסה כי עד עתה היה להם המן.

וזאת ידוע שלכל דבר יש שער כמו שאנחנו מתפללין שיפתח לנו השי"ת שערי פרנסה. ומזה נשתרבו המנהג להיות עושין צורת מפתח על החלות לרמז שיפתח לנו השי"ת שערי פרנסה.

טעם הב' יש לומר, כי בעת ההוא סופרים אנו ספירה שבעה שבועות, והם מ"ט יום על דרך סוד ג' שערי בינה. ואנחנו הולכים משער לשער ולכל שער יש מפתח, וזהו שעושין צורת מפתח.

אוהב ישראל - ליקוטים חדשים - פרשת שמיני

הבחור הפך נבון קמעא, אולם חייג בידיים רוטטות את המספר, ולפתע הופתע ונדהם: צלצול טלפון נשמע מהמושב האחורי, וקול נעים ומוכר מאוד אמר 'שלום' - את המילה שמע גם דרך הטלפון וגם מאחורי ראשו ממש...

אכן כן! ראש הישיבה המבוקש - הוא הוא היושב מאחורי! הוא שמע את העובר על הבחור, והחליט על אתר לקבלו לישיבה! הבחור ביטל את טיסתו הזוהר, וכבר באותו ערב הגיע לישיבה, מקיים את הבטחתו לשוב ולשקוד על התורה!

הסיפור הבא מתחיל בבית שעברה עליו טרגדיה קשה, כאשר אב המשפחה נסתלק בחטף למיגנת כל לב, מותיר אחריו אלמנה וכמה יתומים שבורים ורצוצים. לדאבון הלב, איש לא שת לבו אל היתום הגדול שבחבורה, בחור צעיר כבן 15, אשר האסון הנורא הטביע חותם נורא בנפשו, וגרם לו לזנוח את הדרך בה חינך אותו אביו. הלה קם ועזב את הישיבה בה למד, נסע לחו"ל והחל לעבוד בסיוע ליהלומנים בבורסת היהלומים.

בתוך פחות משנה, למד הנער את רזי המקצוע היטב היטב, והחל עוסק בעצמו בתיווך יהלומים. בימים ההם גאו בו הרהורי חרטה על דרכו הרחוקה, הוא חש כי מוטל עליו לשוב בתשובה שלימה ולחזור לארץ הקודש, לשוב לשקוד על דלתי התורה ולהדק את הקשר עם אבא שבשמים. הוא החליט כי כשיצבור בידיו סכום מסוים יעשה כך, אולם גם לאחר שצבר את הסכום - הכסף הגדול קרץ לו עוד ועוד, והוא שקע במסחר היהלומים, שוכח את ההחלטה הזו ומשקיע בביזנס את כל יישותו...

יהי לתקופת הימים, נתן הבחור הלו - שכבר הפך לסוחר מוכר וידוע - יהלום יקר ונדיר לאחד מנאמניו, כדי שיסחר בו ויתווך לו עיסקה טובה. עוברים יום יומיים ואף שבוע שבועיים, ואותו 'נאמן' הסתבר כלא כל כך נאמן... הלה נעלם עם היהלום היקר ששוויו הון תועפות, מדי פעם עונה בקצרה לטלפון בתירוץ אגבי כי הנה תיקף הוא מביא את הכסף או שהוא בדיוק טס למדינה אחרת, תירוצים מתירוצים שונים - וכסף אין...

עד מהרה הבין הסוחר, כי הנאמן לשעבר אינו אלא נוכל, נוכל גדול ומתוחכם. הוא קנה את אמונו עוד ועוד, התאזר בסבלנות עד שהופקד בידו יהלום יקר ונדיר מאוד, ואז נעלם ואיננו. לבו נשבר והתרסק בקרבו, חלק גדול מרווחיו עד אז היו מושקעים באותה מרגלית נדירה ויקרה, אשר אבדה ממנו לעולם!

נבון ומבולבל, ישב הסוחר באותו ערב, מנסה להבין איך קרה לו אסון כזה, כיצד הפקיד סכום כה גדול בידי אדם לא אמין, ששיקר ורימה אותו במצח נחושה. לפתע נזכר, כי גם הוא שקרן לא קטן: הן הבטיח לבורא עולם שישבו לארץ וישקוד על התורה, ולא עמד בהבטחתו!

יתירה מזו, כשהוא מחשב את שווי האבן שנגנבה ממנו, וכמה כסף עוד נותר בידיו - הוא מבין שבעצם האבן הזו שווה בדיוק את הסכום שהרוויח מאז אותה הבטחה שהבטיח לשוב ארצה, הוא פשוט חזר לנקודה בה היה בעת שהבטיח את אותה הבטחה!

המחשבה הזו בהלילה אותו: הסתבר לו שבורא עולם סיבב שמישהו לא עמד בדיבורו כלפיו - בדיוק כפי שהוא לא עמד בדיבורו והבטחתו לבורא עולם, והנה כי כן - שווי רכושו שב לאותו שווי שהיה בעת החל להפר את ההבטחה!

בהחלטה נחושה, קם הבחור הסוחר והזמין טיסה לארץ, מברר בינתיים על ישיבה מתאימה למצבו כעת. הוא החליט שכאשר ינחת בארץ יבקש להיכנס לאותה ישיבה, ואכן יעמוד בדיבורו - כפי שהבטיח לאבא שבשמים. אולם בבואו ארצה, התעסק רבות בביקורים משפחתיים וחלוקת מתנות, ואת הכניסה לישיבה דחה עוד ועוד...

מה גם, שפתאום החלו בו הרהורים וערעורים. למה שראש הישיבה יקבל אותו, הרי רק יבחן את מראהו - וכנראה ידחה אותו מיד. ובכלל, מי אמר שמתאים לו, ולמה לו באמת להיכנס לישיבה... - היצר הציף את לבו בקושיות ותירוצים, עד שהחליט כי יצא ידי חובתו בכך שהגיע לארץ, והוא כבר מזמין טיסה חזור...

יום לפני מועד הטיסה, נסע הבחור לתומו בדרכים, וביציאה מהעיר הוא מבחין ביהודי נשוא פנים הזקוק לטרמפ'. הבחור עוצר את מכוניתו ההדורה, הלה נכנס ומתיישב מאחור, ומכיוון שמדובר היה בדרך ארוכה למדי שהתארכה בשל פקקים - נקשרה ביניהם שיחה נעימה למדי.

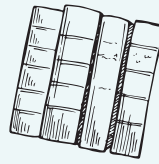
הנוסע האורח שאל את הבחור למקורו ולמעשיו, והבחור - שלא היה לו ידיד אמת להשיח בפניו את לבו - סיפר בקצרה את כל העובר עליו: היתמות, הגדודים לחו"ל, ההצלחה הכלכלית, ההבטחה לשוב לארץ ולהיכנס לישיבה, ההתכחשות להבטחה, הנזק הכספי הכבד, ההגעה לארץ, ההחלטה להיכנס לישיבה, וההחלטה הנגדית - לוותר על הישיבה ולשוב מחר לחו"ל...

הנוסע הקשיב קשב רב, ובסיום הסיפור הגיב: 'דווקא בפרט אחד אני חולק עליך: אתה אומר שראש הישיבה לא יקבל אותך, ולדעתי דווקא כן. הישיבה שלו מיועדת עבור בחורים כמוך, הוא מחפש אותם. למה שלא תנסה להתקשר? אסייע לך - אני מכיר אישית את ראש הישיבה הזה, הנה המספר שלו. תתקשר אליו כאן ועכשיו, נראה אם הוא לא מוכן לקבל אותך...'

הבחור הפך נבון קמעא, אולם חייג בידיים רוטטות את המספר, ולפתע הופתע ונדהם: צלצול טלפון נשמע מהמושב האחורי, וקול

**יום לפני מועד הטיסה,
נסע הבחור לתומו
בדרכים, וביציאה
מהעיר הוא מבחין
ביהודי נשוא פנים
הזקוק ל'טרמפ'.
הבחור עוצר את
מכוניתו ההדורה, הלה
נכנס ומתיישב מאחור,
ומכיוון שמדובר היה
בדרך ארוכה למדי
שהתארכה בשל
פקקים - נקשרה
ביניהם שיחה נעימה
למדי**

נעים ומוכר מאוד אמר 'שלום' - את המילה שמע גם דרך הטלפון וגם מאחורי ראשו ממש...

אכן כן! ראש הישיבה המבוקש - הוא הוא היושב מאחור! הוא שמע את העובר על הבחור, והחליט על אתר לקבלו לישיבה! הבחור ביטל את טיסתו חזור, וכבר באותו ערב הגיע לישיבה, מקיים את הבטחתו לשוב ולשקוד על התורה!

סיפור מפעים זה, המסופר בארוכה בספר 'שפת חיים', מדהים בממדים כה רבים:

ראשית, מדהים לראות כיצד התכחשות להבטחה שניתנה לבורא עולם, 'שילמה את עצמה' בהתכחשות נגדית, כאשר חבר נאמן בוגד באמינות שניתנה לו, וממיט נזק כלכלי כבד - בסכום המדוייק שהרוויח המתכחש להבטחה לבורא עולם.

אבל הרבה יותר, במידה טובה מדובה: כשהבחור כבר החליט להגיע לארץ, קבע בלבו ונפשו להתחזק, עשה את הצעד האחד כלפי בורא עולם, בורא עולם השיב לו בצעד ענק משלו, פתח לו את הפתח, סידר וגלגל את ראש הישיבה היישר למכוניתו, בכדי להבטיח שהבחור לא יאבד שנית.

כי במידה שאדם מודד - מודדים לו משמים, כפי שהוא נוהג - נוהגים עמו, כשהוא לא הגון - הוא סובל מחוסר הגינות כלפיו, וכשהוא מחליט להדק את הקשר עם אבא שבשמים - הקדוש ברוך מסייע לו ומהדק את הקשר אתו מנגד!

הבה נפנים את המסר הנשגב. מסתבר, שכל ההנהגה השמימית עימנו, תלויה רק בנו, נקבעת לפי איך שאנו מתנהגים. הבה נחזק את הקשר עם בורא עולם, הבה נשקיע יותר בלימוד התורה, בתפילה כהלכה, ביראת שמים, במידות טובות - ונזכה שבורא עולם יושיט לנו יד, יעניק לנו סייעתא דשמיא לעלות ולהתעלות, וירעיף עלינו שפע מאוצרו הטוב!

פניני פרשת השבוע

זה היה כינוס של כמה מיליון ערביים, ובראשו העמידו במה ועליה עמד המושל ומשרתיו. ארבע שלוחי אמריקה, וביניהם הרה"ג ר' אברהם מרדכי, הגיעו כפי הפקודה והעולם על הבמה. הם התחילו בתפילותיהם, וכל העם אמרו אחריהם בלשונם דיבורים לא מובנים, ולבסוף נפלו כולם וקרעו והשתחוו...

המעשה אירע לפני כמה שנים במדינת איראן, עם בעל העובדא הרה"ג ר' אברהם מרדכי הרשברג ז"ל, הרב הראשי של מקסיקו, מתלמידי ישיבת חכמי לובלין, שהיה ידוע לתלמיד חכם גדול, וגם היה איש מעש והיו לו קשרים גדולים עם ראשי מדינות למיניהן.

בזמן שהוא היה מתוח המצב בין מדינת איראן למדינת אמריקה, ובאחד מן הימים פרצה אנשי הממשלה שם לתוך הקונסוליה של אמריקה אשר הייתה בתחומם ותפסו את כל הנמצאים למשכון, עד אשר מדינת אמריקה תתן להם מבוקשם. האסורים ההם חיו שמה בתנאים קשים, הדבר נמשך כמדומה לשנה ומחצה, והיה זה פעולה נגד מדינת אמריקה, ובכל הזמן השתדלו נציגי מדינת

אמריקה לבוא לברית השלום בכמה אופנים, אך הדבר לא עלה כל כך בנקל. ארכו הימים ועדיין לא באו לידי שלום, ובמשך הזמן פעלה מדינת אמריקה עמם שבין כך ובין כך ינתן להם רשות לשלוח כמה משלוחיהם למקום התפיסה ההוא, לבקר את האסורים לחזקם ולתמכם.

מדינת אמריקה סידרה עם מדינת איראן שיוכלו לשלוח אנשים בעלי מעמד לבקר את האסירים ולנפוח בהם רוח חיים וחיזוק, ולמטרה הזאת נבחרו שלושה כומרים וראשים, ולהבדיל לצורך היהודים אשר גם מהם היו אסורים שם, שלחו את הרה"ג ר' אברהם מרדכי הרשברג ז"ל.

לפני שיצא לשליחות זה הלך להתברך מפי קדשו של הרה"ק מליובאוויטש זיע"א. והרבי ציוה לו ליקח עמו בין השאר מנורה עמו. הדבר היה לפלא כי נסיעתו הייתה באמצע הקיץ. אך למעשה אחר השתלשלות הדברים לא נתנו לו רשות ליכנס שם עד עבור זמנים טובא, ועל כן נשתחה שמה עד חנוכה, והדליק את המנורה בתוך התפיסה, כמו שאמר לו הרבי מליובאוויטש זיע"א.

הרב הרשברג ז"ל נסע למדינת איראן, נכנס וביקר את האסורים, גם הדליק שמה את המנורה.

המלך חומייני הרגיש בדבר ונתמלא חימה עזה. הוא שלח תיכף לקרוא את ר' אברהם מרדכי, ושאלו על ידי מליץ: מדוע לא כרעת בעוד שהשלשה הכומרים שגם כן נשלחו מאמריקה כרעו כמו כל הנאספים

הדבר השפיע הרבה על האסירים, הן עצם הדלקת המנורה בתנאים קשים ההם, והן דבריו ושיחותיו נפחו בהם אורה ושמחה. הוא סיפר להם את כל הסיפור של חנוכה, והאיך שנושעו אחרי כן כשהקב"ה עשה להם הרבה ניסים. היו שם כמה גויים שהבינו לשון אנגלית וגם הם הביעו קורת רוח מדובה שהיה להם מביקורו שמה.

ככלות הביקור ההיסטורי ההוא, בא להם צו ופקודה מהמושל ומלך איראן, הלוא

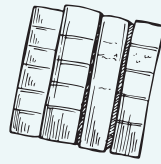
הוא הרשע חומייני ימ"ש, שיבואו לטקס אשר היו עושים אחת לכמה שנים, זה היה כינוס של כמה מיליון ערביים, ובראשו העמידו במה ועליה עמד המושל ומשרתיו. ארבע שלוחי אמריקה, וביניהם הרה"ג ר' אברהם מרדכי, הגיעו כפי הפקודה והעולם על הבמה. הם התחילו בתפילותיהם, וכל העם אמרו אחריהם בלשונם דיבורים לא מובנים, ולבסוף נפלו כולם וקרעו והשתחוו.

קשה לתאר את המצב ההוא שהיה במעמד של כמה מליון ערביים וכולם כרעו בשעה אחת, גם אנשי הבמה כרעו שמה. רק אחד היה שלא זע ולא כרע, הלוא הוא הרה"ג ר' אברהם מרדכי. הוא נשאר עומד על עמדו על הבימה בעוד שכולם כרעו ונפלו לארץ.

המלך חומייני הרגיש בדבר ונתמלא חימה עזה. הוא שלח תיכף לקרוא את ר' אברהם מרדכי, ושאלו על ידי מליץ: מדוע לא כרעת בעוד שהשלשה הכומרים שגם כן נשלחו מאמריקה כרעו כמו כל הנאספים.

ר' אברהם מרדכי סיפר, כי הגם שפחד נפל עליו, ומי יודע האיך ינקום ממנו, וכפסע היה נראה בין המוות לחיים, בכל זאת לא

ערך בליל שמחת תורה תשפ"א שחל בשבת, שלום זכר כפול – לזוג בנים תאומים שנולדו לו לפקודת השנה, בזכות היותו כמובן!

מדי שנה בשנה, ברבים מבתי הכנסת - ובצוק העתים גם במנייני הרחוב - נרשמים רגעי מתח בליל שמחת תורה, עת נעמד הגבאי והולם בבימה ומתחיל במכירת העליות. הכל חפצים לזכות בזכויות העילאיות, חתן תורה, חתן בראשית, מפטיר, וכן הלאה. אחת העליות המבוקשות הינה עליית 'כל הנערים', אשר מסורת בידינו שהיא סגולה לזרע של קיימא, לזכות בילדים. וכך גם היה בבית כנסת באחת מערי הצפון, כאשר בשמחת תורה תש"פ הלם הגבאי בבימה, וביקש למכור את עליית 'כל הנערים'. שניים התמודדו על העליה, שניהם רצו בה בכל מאדם.

האחד, אברך בשם ר' יוסף, נשוי מזה כמה שנים וטרם זכה לילדים, ממתין לישועה המבוששת מלבוא. רוצה הוא לרכוש את העליה המסוגלת, מי יתן ויזכה עוד השנה! ומנגד ניצב לו ר' יצחק, הוא אב לכמה בנות, אך חפץ הוא בבנים, ומה עוד שכבר שנים לא זכה לערוך שמחה. אולי 'כל הנערים' יזכה אותו!

רגע לפני שהחלה המכירה, ביקש רב הקהילה לשוחח עם ר' יצחק. 'דא נא, אמר לו בנועם, 'אין ספק שאתה רשאי להתמודד במכרז וגם לרכוש את העליה, ובעזרת השם הסגולה תעבוד ותזכה בנך זכר עוד השנה. אולם מנגד - הלא ניצב עימנו כאן ר' יוסף, אברך חמד שהוא ורעייתו מתייסרים כבר שנים בהמתנה וציפיה לזכות בזרע של קיימא. אולי תוותר לו? נכון, אתה רשאי להתמודד, וגם לזכות, וגם לעלות לתורה, וגם לזכות להתברך בסגולה. ובכל זאת...'

הרב סיים את דבריו, והותיר את ר' יצחק שקוע במחשבות. מצד אחד - הרב מדבר דברי טעם, לחברו אין ילדים בכלל, והוא חפץ בסגולה הנודעת, והלוואי וייושע בקרוב! מצד שני - מכירת עליות היא מכרז, אין כאן עניין לויתורים. הוא חפץ בעליה, יש לו עניין בסגולה, גם הוא מצפה מאוד לזכות בבנים.

תתנהל המכירה כדין וכהלכה, ומי שיזכה יזכה. למה לוותר?! ואכן, הקול הזה ניצח לבסוף. כשהמכירה החלה, התמודדו ר' יוסף ור' יצחק, זה מול זה, ראש בראש. המחיר טיפס ועלה, ולבסוף - ר' יוסף חשוך הבנים החליט לפרוש מהמירוץ. 'זכה לו ר' יצחק' - הכריז הגבאי בפאתוס, 'עליית כל הנערים נמכרה לידינו ר' יצחק, זכות התורה זכות המקום וזכות הרגל יעמדו לו לישועה!'

הגבאי המשיך לעליות הבאות, אולם ר' יצחק לא נרגע. בעומק לבו חש שאולי היה צריך לוותר, אולי ראוי היה שיעניק את העליה לר' יוסף. מלחמה התחוללה בתוך לבו: מצד אחד - הן רכש את העליה כדין, התחייב לשלם סכום כסף משמעותי, העליה היא שלו והוא חפץ בה ובסגולתה. מצד שני - אולי בכל זאת... הרי ר' יוסף ממתין כל כך הרבה שנים לישועה, אולי נכון לוותר לו!'

דקות ארוכות התחולל הקרב בעומק לבו, עד שהוכרע נכון. ר' יצחק פנה אל הגבאי בלאט, ולחש לו: 'את עליית כל הנערים, תן לידי ר' יוסף'. הגבאי חשב שאינו שומע טוב, הרי לא עבר זמן רב מאז התמודדו השניים זה מול זה במירוץ אחר העליה המסוגלת, עד שר' יצחק ניצח והעליה היא שלו.

האמנם? עכשיו הוא מוותר עליה?!

הראה רושם של פחד, רק ענה בפשטות להמליץ בינותם שיאמרו להמלך, כי בתורה שלנו כתיב שאסור לכרוע לעבודה זרה, וכיון שלא ידעתי אל מי אתם כורעים, היה אסור לנו מן הדין לכרוע עמכם. ואולי הכומרים שאכן השתחוו, המה מסתמא ידעו למי אתם כורעים, אבל אני שלא ידעתי, הוצרכתי לעמוד איתן על מקומי.

דברי אמת שנאמרו מפיו, נשאו חן בעיני הרשע. מאת ה' היתה זאת היא נפלאות בעינינו, ותחת להענישו או ח"ו להרגו, ענה להמליץ וצוה למסור לו, כי אכן מאד נהנה הוא מתשובתו, ועכשיו הוא יודע כי אין הוא חונף פשוט כשאר הכומרים שבאו עמו. הדבר היה ממש להפליא, האיך רשע כזאת אשר חמד דם יהודי בכל עת ומקרה, ובכל זאת נשא חן בעיניו את הדבר שיהודי עמד איתן על עמידתו וחיובו.

ר' אברהם מרדכי שמע מהמליץ עד כמה נשא חן בעיני המלך, ביקש ואמר: אם כן יואיל המלך להסכים להפגש עמי, ולדבר עמי בדברים הנוגעים לי. המלך אכן הסכים, והנה קבעו זמן מתי יבוא ר' אברהם מרדכי לבית המלך. כאשר הגיע הזמן, בא ר' אברהם מרדכי ואמר כי בקשה גדולה יש לו, הוא רוצה לבקש בעד אחינו בני ישראל הדרים במדינת איראן, אשר כפי שנתודע לו יש להם צרות צרורות מהאומה כולה, אולי יוכל המלך להציל אותם, שלא ירדפו אותם, כי בסך הכל מה עשו רע למלך ולמדינה שיהיו נרדפים כל כך. המלך ענה לו: הלא היהודים המה שונאים שלי. אבל הרב ר' אברהם מרדכי ז"ל בחכמתו הצליח לשכנע את המלך, ולהראותו מפורשות, כי אין ליהודים ההמה שום שנאה על המלך ומלכותו.

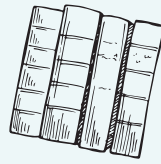
בסוף הפגישה ביקש ר' אברהם מרדכי דבר אחד, כי המלך יתן רשיון לעם ישראל הדרים במדינתו, שבימי אלול יוכלו לקום באשמורת, ללכת לאמירת סליחות כמנהג הספרדים שמתחילים להשכים בבוקר לאמירת סליחות כבר מתחילת ימי אלול, כי עד אז היה אסור לכל יהודי הנמצא במדינת איראן להמצא בחוץ בכל משך הלילה. המלך נתן לו הסכמתו על הדבר, ונתן צו לשוטרו, כי מהיום והלאה אם יראו איש יהודי נושא כיס של טלית, הרי זה מורה באצבע כי לא מן השונאים שלנו הם, ויכולים לילך חוצה כדי להתפלל באשמורת. עד כאן המעשה.

הרי לנו מכל זה לימוד עצום, והוא, כי כאשר אדם עושה מה שצוה לו הבורא יתברך, ועושה זה בתקיפות, ולא מתיירא לא מפני המלעיגים ולא מן עונשי המלך, סופו של דבר הוא שהכל מכבדים אותו, ומביטים עליו במין יראת הכבוד, כמאמר הכתוב (דברים כח יא) 'ודאו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך'.

(ספיר ויהלום פר' שמיני ע"ט - הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

תוך שנה עמד סיפורנו למבחן, כפי שמספר לנו הרב נתנאל מור יוסף הי"ו, מעסקני הקהילה: ר' יוסף, חשוך הבנים, זכה לחבוק בת כבר בראשית חודש תשרי תשפ"א. פחות משנה לאחר שעלה לעליית 'כל הנערים', זכה בתינוקת מתוקה, בזכות הסגולה כמובן. אבל זה עוד לא הכל: ר' יצחק, המוותר האצילי,

דברי המשנה במסכת אבות נאמרו גם על מקרה שבו יושב לו יהודי ולומד תורה, ולפתע תוקף אותו הרעב או הצמא, והוא מתאוה מאוד לאכול ולשתות. ברם, אם יפסיק מלימודו, הוא עלול 'לצאת מהסוגיה', ולשכוח את מה שלמד עד עתה.

גם על יהודי כזה מדברת המשנה, ואומרת לו שיאכל רק פת במלח וישתה מים במשורה, דהיינו שישתפק במה שכבר אכל ושתה לפני-כן, ולא יפסיק עתה כדי לשובע ולהרוות את צמאונו.

במלים אחרות: תתרגל, ותביא את עצמך לידי כך שלא כל רעב וצמא יוציא אותך מן הלימוד! תרגיל את גופך למצבים כאלה שישתפק בפת במלח, ולא יכניס בליבך כל העת רצונות ותאוות לאכול ולשתות שוב ושוב.

כמובן שמדובר במקרה שהאדם יכול ומסוגל להתגבר על עצמו מהאכילה או מהשתיה. שכן אם הוא באמת רעב או צמא, וזה מעכב אותו מלימוד כמו שצריך, לפעמים עדיף לצאת לרגע, להיכנס למטבח, לאכול משהו, ולחזור מיד ללימוד.

המשגיח שלנו, מספר האברך, היה חוזר על דברים אלה פעמים רבות, והדברים ממש חדרו לליבי, ומאז היותי בחור הרגלתי את עצמי שלא 'לצאת מהכלים' מכל רעב או צמא, או גם עייפות שפקדה אותי.

הוא ניגש למכונה, ואז הוא מבחין שבכיסו אין אפילו שקל בודד, וממילא נבצר ממנו לקבל את כוס הקפה המזהביל שכל כך היה נחוץ לו. נו, מה עושה אברך כמותו ברגע שכזה? – בוודאי, חוזר ללימוד. וביתר-מרוץ

ההרגל הזה הביאני להצלחה רבה בלימוד, שכן מכוח זה שלא השתעבדתי לאכילה ושתיה, יכולתי לשאת על עצמי את משא הלימוד ביתר-שאת וביתר-עוז.

והנה, בליל-ששי אחד החליט מיודענו האברך הצעיר לעשות 'משמר', וללמוד כל הלילה בבית המדרש. הוא הודיע זאת לאשתו, שכמובן הסכימה לכך בחפץ לב, וכבר בשעה 10 בערב, פנה לבית המדרש הסמוך למקום מגוריו, פתח את הגמרא והחל ללמוד במרוץ רב.

לפתע תוקף אותו צינור חזק, והוא החל להשתעל בצורה כבידה. למרות זאת, החליט להמשיך ולקיים את ההחלטה שלו, וללמוד כל הלילה, ולא להתרגש יותר מדי מהצינור והשיעול, וגם זה בעקבות דברי המשגיח שעיקרם היה לא לשים-לב לעיכובים גשמיים (ולאו דווקא אכילה ושתיה, אלא כל סוגי העיכובים באשר-הם), ולהשתדל להתעלם מהם במידת האפשר.

והנה מגיעה השעה 1 בלילה. במשך 3 שעות הלימוד עד כה, השתעל התלמיד חכם ללא הפוגה, אבל המשיך ללמוד. ברם, כשהגיעה השעה 1 אחר חצות, הרגיש כבר שהוא מחויב לשתות כוס קפה חם, כדי להרגיע את גרונו.

אבל, אז עולים במוחו דבריו של המשגיח. פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה. והוא המשיך ללמוד. עוד חצי שעה. גם באחד וחצי בלילה הוא

אבל ר' יצחק לא הותיר מקום לספק, ובקול אמיץ אישר: 'כן, תן לך יוסף, שיהיה לו לסגולה. נכון, העליה היא שלי, אשולם את כל אשר התחייבתי בניגה, אבל את העליה - תן לו. מוותר אני על העליה הנכספת, כדי שר' יוסף יזכה בישועתו!' - ואכן, בעת הקראת העליות הופתע ר' יוסף לשמוע את הגבאי קורא בשמו, הוא עלה לתורה בעליה אותה ביקש ובה חשק בכל לבו! ומה שקרה בהמשך, הוא לא יאומן.

תוך שנה עמד סיפורנו למבחן, כפי שמספר לנו הרב נתנאל מור יוסף הי"ו, מעסקני הקהילה: ר' יוסף, חשוך הבנים, זכה לחבוק בת כבר בראשית חודש תשרי תשפ"א. פחות משנה לאחר שעלה לעליית 'כל הנערים', זכה בתינוקת מתוקה, בזכות הסגולה כמובן.

אבל זה עוד לא הכל: ר' יצחק, המוותר האצילי, ערך בליל שמחת תורה תשפ"א שחל בשבת, שלום זכר כפול - לזוג בנים תאומים שנוולדו לו לפקודת השנה, בזכות הויתור כמובן!

וללמדנו בא: במבט ראשוני עלולים לחשוב שהמוותר מפסיד, מחמיץ הזדמנות, מאבד משהו. זה הכי לא נכון שיכול להיות: המוותר לא די שאינו מפסיד - הוא רק מרוויח. לפעמים הוא נוכח בכך מיד, לפעמים לאחר שנים, ולפעמים - לעולם לא יידע כיצד ואיך הועיל לו הויתור.

(פניני פרשת השבוע)

לא הולפות דקות אחדות, והוא שומע את הדלת נפתחת, ומאן-דהוא נכנס לבית המדרש. שניה אהת נוספת, והאיש ההוא ניצב לידו. הוא נרתע קמעה, ואז מופתע התלמיד חכם לראות את האורח הלז, שאינו מכיר כלל, מגיש לו... כוס קפה מזהביל. התלמיד חכם הצעיר היה כבר בטוח שמדובר ב... אליהו הנביא, אבל האורח מספר לו...

לפנינו סיפור נפלא ביותר שסיפר לנו הרה"ג רבי אליעזר רוט שליט"א, המתאים במיוחד לימים אלו, ימי ספירת העומר וההכנה למתן-תורה:

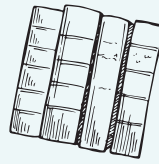
הסיפור הוא נפלא ומחזק, משתי בחינות, גם עקב היותו מקפל בתוכו עלילה מרתקת, ובעיקר - בהיותו מאלפנו בינה ודעת על חשיבות עמל התורה, ועל הסיעתא דשמיא המלווה את מי שמשקיע את ראשו- ורובו בתורת השם.

המדובר היה באברך תלמיד חכם, צעיר לימים, המתגורר בבבני ברק, שלבד מלימוד התורה, ועמלה, אין לו מאומה בעולמו.

בהיותי בחור בישיבה, כך סיפר האברך להרב רוט, זכיתי לשמוע את המשגיח שלנו שליט"א כשהוא חוזר כמה פעמים על דברי חז"ל שדיברו בשבח עמלה של תורה - 'פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה, ועל הארץ תישן, וכו'.

אלא שהמשגיח - אחת הדמויות המפורסמות בעולם התורה והמוסר - הוסיף דבר-מה. המשגיח שליט"א אמר לנו תמיד בישיבה, שה'פת במלח תאכל' לא נאמר דוקא על מקרה כפשוטו, שבו אין בבית מה לאכול ולשתות, ולמרות זאת מצווה הלומד להמשיך בלימודו, ולאכול רק פת במלח ולשתות מים במשורה.

קדושתה של התורה, וקדושתם של לומדיה, תשפיע עליו שפע כל טוב, ותספק לו בס"ד את כל צרכיו, בבחינת 'כל המקבל עליו עול תורה, מסירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ'.
(גליון קבלת שבת)

**בליל שבת כשעמד על מקומו במזרח בית הכנסת,
לפתע באמצע התפלה, תקפוהו בולמוס כפשוטו,
רעב נורא שאין לתארו במלים, והיה על סף
התעלפות ואיבוד הכרה. אחו בחזקה בידיות הכסף
שלא לופוהו, ובכוהות על טבעיים, התגבר והמשיך
את תפלתו. בסיום התפלה התלווה אל הרב למעונו,
קידשו על היין ונטלו ידים לסעודה, בעלת הבית
הניחה על השולחן... מגש ענק ועליו הג מבושר
בשמנת...**

אל תשקצו את נפשותיכם וגו' ונטמתם במ (יא, מג). ודרשו חז"ל (יומא לט.) תטמאו בהם ונטמתם במ אל תקרי ונטמתם אלא ונטמטם.

הגה"צ רבי ישראל גרוסמן זצ"ל היה מספר מעשה פלא, מגבורת הנפש ועמידה בנסיון קשה, שהתרחש לאביו הגדול הרה"ח רבי זלמן גרוסמן זצ"ל.

היה זה בשנת תרע"ט, כשאביו רבי זלמן לקח את מקל הגדודים, והפליג לארצות הברית, בשליחות גדולי חכמי ורבני ירושלים. כשהגיע לאמריקה הגדולה, נוכח לראות שמצב הכשרות לוקה בחסר. בימים ההם עדיין לא היתה מערכת כשרות מאורגנת ומסודרת כראוי, שיוכלו לפקח על כשרות המאכלים. רבי זלמן שהיה ירא שמים מרבים, וחסיד עם קונו בכל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו, והיה נזהר מאוד ומקפיד ביותר, על כל מה שהוציא מהפה וכל מה שהכניס לפה, שהכל יהיה מהדרין מן המהדרין, לא חשב כלל וכלל להקל אפילו כנימא אחת, מכל ההידורים שהידר לעצמו. וביודעו שייצטרך לנדוד ממקום למקום ברחבי ארצות הברית, ויזדקק להתארח ולהתאכסן אצל אנשים שלא תמיד מקפידים על קלה כחמורה, חשש מאוד שלא ישל ח"ו במאכלות אסורות. כדי להקדים רפואה למכה, גדר לעצמו ועמד וקיבל עליו קבלה חזקה ואיתנה ללא שום פשרות. לא להכניס לפיו במשך כל זמן שהותו בארצות הברית, לא מאכלי בשר! וגם לא לטעום שום מאכלי חלב! וכך במשך כמה שנים ששהה בניכר, מעולם לא נכנס לפיו שום מאכל בשרי ולא טעם טיפת חלב. לחם חלות היתה אופה למענו, אחותו המסורה מרת חיה ליכטנשטיין ע"ה.

במרוצת השנים עברו עליו הרבה נסיונות וקשיים, שבהם היה צריך להתמודד. בעיקר בשבתות שבהם היה מתארח אצל רבנים ומנהיגי קהילות, וכאשר היסב על שולחנם בשבתות, והיו מגישים ניהוחי שבת בשריים, רבי זלמן כדרכו בקודש, היה מצניע ומסתיר במידת האפשר ונמנע מלאוכלם. אמנם לפעמים זה פגע בכבודם של המארחים, והיה מחטיא ופוגע במטרת שליחותו... ולמרות כל ההסברים ודברי התנצלות, היו כאלו שסירבו לקבלם. אמנם רבי זלמן לא ויתר ולא נשבר, ועמד בגבורה עילאית, לא לחרוג מגדרו ולא להפר את קבלתו. וכך היה חוזר לעצמו עשרות פעמים:

מחליט להמשיך ולהמשיך, ולא להפסיק בלימודו. אבל, בשעה שתיים תוקף אותו שיעול כבד במיוחד, ואז הוא קם ממקומו כדי להשיג קפה חם.

במוחו עולה המחשבה שאם ישוב לביתו, ולו כמה דקות, כדי לשנות את הקפה, הוא עלול כבר להישאר שם, בבית, וללכת לישון, ולא לסיים את המשמר. לכן החליט לחפש מקום אחר בו ניתן להשיג קפה חם.

ואז הוא נזכר שבקומה השנייה של בית המדרש בו ישב ולמד, יש מכונת קפה אוטומטית של אחד הכוללים הלומד שם במשך היום. עלותה של כוס הקפה היא שקל אחד, ומיד לאחר הנחת הכסף במכונה, יוצא כוס קפה מוכן, עם חלב!

הוא ניגש למכונה, ואז הוא מבחין שבכיסו אין אפילו שקל בודד, וממילא נבצר ממנו לקבל את כוס הקפה המהביל שכל כך היה נחוץ לו. נו, מה עושה אברך כמוהו ברגע שכזה?
בוודאי, חוזר ללמוד. וביתר-מרץ.

שוב ושוב מתנגנים על לשונו דברי חז"ל על 'פת במלח תאכל', עם ההוספה של המשגיח. הוא נכנס שוב לעובי הסוגיה, שוכח מכל העולם, ומהשיעול שלו, ולומד בניגון ערב במיוחד.

לא חולפות דקות אחדות, והוא שומע את הדלת נפתחת, ומאן-ד הוא נכנס לבית המדרש. שניה אחת נוספת, והאיש ההוא ניצב לידו. הוא נרתע קמעה, ואז מופתע התלמיד חכם לראות את האורח הלו, שאינו מכיר כלל, מגיש לו... כוס קפה מהביל. התלמיד חכם הצעיר היה כבר בטוח שמדובר ב... אליהו הנביא, אבל האורח מספר לו שהוא לומד במשך היום בכלל האברכים הממוקם בקומה השנייה של בית המדרש, 'זה-עתה חזרתי לבני ברק מחתונה שנערכה בירושלים, והייתי צמא מאוד, והרגשתי שאני מוכרח ללגום כוס קפה חם, מספר האברך.

'כיון שהתחנה של האוטובוס ממוקמת ממש מול בית המדרש, לא יכולתי לדחות את השתייה אפילו עד הגיעי הביתה, ועליתי לקומה השנייה בה אנחנו לומדים במשך היום, כדי להכין לי כוס קפה.

'הכנסתי את השקל למכונה, והנה יוצאת כוס הקפה עם החלב. אבל אז נזכרתי שבחתונה אכלתי מאכלים בשריים, ועדיין אסור לי לשנות את הקפה החלבי...

'כיון שהיה אכפת לי על הקפה המוכן, חיפשתי מישהו שאוכל לתת לו את הקפה. ירדתי לקומה הראשונה, ואז אני פוגש אותך, והנה לפניך כוס הקפה המהביל מוכן לשתייה' - -

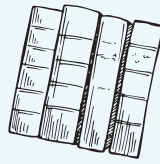
דומה שלאחר סיפור כזה אין צורך להכביר במלים, כדי ללמוד על ההשגחה הפרטית המלווה את עמלי התורה, ועל אימות דבריו של המשגיח שליט"א שחיזק תמיד את תלמידיו בענין הנ"ל.

הנה האברך שלנו קיים בנפשו את הפת במלח תאכל, ולא התחשב בצמאונו ובשיעולו, והקב"ה סיפק לו את צרכיו בצורה המופלאה ביותר שאפשר היה להעלות על הדעת.

ויש להדגיש שהדברים הללו נכונים לא רק אצל המתמידים הגדולים כדוגמתו של האברך עליו דיברנו.

כל לומד-תורה בדרגתו-הוא, יוכל לחוש את המציאות הנסית שהתרחשה כאן, אם יאמץ את דבריו של המשגיח ויחזק את עצמו שלא להפסיק מלימודו על כל דבר קטן.

”כשאדם מקבל על עצמו קבלה, צריך לדאוג לקיימה בכל זמן ובכל מצב, יהיה מה שיהיה!”

נסיון אחד קשה במיוחד שעבר על רבי זלמן, שמעורר השתאות מעוצמת גבורת נפשו, לימים סיפרו לצאצאיו, כדי לעוררם להיות חזקים וגבורים, בעמידה בנסיגנות הנערמים על האדם במשך שנות חייו עלי אדמות.

וכך תיאר בהתרגשות הרה"צ רבי זלמן את סדר השתלשלות העניינים: פעם אחת קיבל הזמנה לשבות בקהילה חשובה במדינת לוס אנג'לס הרחוקה. בימים ההם טרם נכנס למסלול טיסות פנים בתוך ארצות הברית, הנסיעות ממדינה למדינה התבצעו דרך רכבות. וכך שנסיעה מניו יורק ללוס אנג'לס, ארך כמעט יומיים רצופים. ביום רביעי אה"צ עלה רבי זלמן על הרכבת העושה את דרכה לכיוון לוס אנג'לס. כבר בתחילת הנסיעה, נוכח לדעת ששכח לקחת את הלחמים והחלות שהכינה עבורו אחותו, וכך נאלץ להסתפק להשביע רעבונו במקצת הירקות ופירות שהיו באמתחתו.

קרוב לארבעים ושמונה שעות רצופות, הטלטל רבי זלמן בדרכים בחוסר שינה, רעב ותשוש מהמסע הארוך והמייגע. לקראת יום ששי בצהרם הגיע למעונו של רב הקהילה, שאצלו היה אמור להתארח במשך השבת.

לאחר שיחת נימוסין קצרה, ביקש הרב מאורחו החשוב להתלוות עמו למטבח, כדי להראות לאורחו את התבשיל המיוחד שהכינה אשתו הרבנית עבור האורח הנכבד. על השיש במטבח היה מונח מגש זכוכית נוצץ, ובתוכו אווז שלם צלוי מתובל היטב. ריחו הנעים מילא את חלל המטבח. הנסיון הראשון כבר עמד בפתח... אווז צלוי הוא מסוג המאכלים שרבי זלמן התגזר מהם. רבי זלמן הודה מקרב לב למארחיו, על מסירותם הנאמנה, והטרח שטרחו למענו. וכאן שהה קימעה, נשם

עמוקות, ובקול חרישי אבל חד וברור, פנה אל הרב והרבנית וביקש סליחתם, שלא יקפידו עליו, ויקבלו בהבנה את מה שעומד לומר להם. רבי זלמן סיפר להם את הקבלה החמורה שקיבל על עצמו מאז הגיעו לארצות הברית, לא לאכול מאכלי בשר, ובנימה אישית הפציר בהם, שלא יראו בזה כאלו הוא ח"ו מפפק ומערער על כשרות המאכלים בביתם, אמנם כדי שלא להבדיל ממקום למקום, נבצר ממנו להנות מהמאכל הטעים והמיוחד.

פני הרב והרבנית הסמיקו, ובלבם רתחו מזעם, על הפגיעה בכבודם. הרב המארח "פסק" מיד, שיש להקפיד את המעדן להזדמנות אחרת. וטעמו ונימוקו היה עמו, שאין מן הראוי להעלות על שולחן השבת, מאכל שהאורח לא יוכל לטעום ממנו. רבי זלמן ניסה לשכנע את הרב לחזור בו, בטענה שהוא מוותר על כבודו, כבוד שבת יותר חשוב, וחבל שלא יתענגו מהמאכל הניחוח

והטעים, אמנם דבריו נפלו על אזנים ערלות.

רבי זלמן המשיך לגולל ולתאר בהתרגשות בפני צאצאיו, את מסכת היסורים הקשה שעברה עליו בהמשך השבת. בליל שבת כשעמד על מקומו במזרח בית הכנסת, לפתע באמצע התפלה, תקפוהו בולמוס כפשוטו, רעב נורא שאין לתארו במלים, והיה על סף התעלפות ואיבוד הכרה. אחז בחוזקה בידיות הכסא שלא ליפול, ובכוחות על טבעיים, התגבר והמשיך את תפלתו. בסיום התפלה התלווה אל הרב למעונו, קידשו על היין ונטלו ידים לסעודה, בעלת הבית הניחה על השולחן... מגש ענק ועליו דג מבושל בשמנת... הרב המארח סיפר לרבי זלמן: לאחר שנודע להם שאיננו אוכל מאכלי בשר, ביקש מאשתו להכין במהירות דג מיוחד מתובל בשמנת...

למשמע הדברים האלה... ראשו של רבי זלמן הסתחרר ועמד להתמוטט ולהשתטח על הרצפה, בליבו פנימה חשש מפני התוצאות העגומות, באם יודע להם, שגם מאכלי חלב לא יוכל לאכול אצלם.

מחשבותיו התרוצצו, אולי הפעם הזאת יחרוג מהרגלו, ומפאת המצב המסובך אליו נקלע, יודה לעצמו היתר... בעומק נשמתו פנימה זעק מקירות ליבו: איך רבוננו של עולם תעזור לי... אך בין רגע הגיע לידי החלטה ברורה וחזקה, ואמר לעצמו: "אם מקבלים הנהגה וקבלה טובה, צריך לקיימה בכל זמן ובכל מקום ובכל מצב". ולמרות שהיה מודע היטב לתוצאות הקשות שעלולות להיות עוד רגעים ספורים, לא שינה את דעתו, והחליט ללכת עד הסוף... רבי זלמן קם מלוא קומתו, פנה אל מארחיו ואמר: ברצוני לבקש את סליחתכם, צר לי מאוד על האי נעימות שגרמתי לכם, וכנראה תרגישו יותר נפגעים במה שאני עומד לומר לכם כעת, אבל ההכרח לא יוגה, דעו לכם שיש לי עוד קבלה והנהגה... לא לאכול מאכלי חלב... וממילא אין באפשרותי לטעום מהדג

הטעים שהכנתם לכבודי...

שקט השתרר בחדר הטרקלין, הרב והרבנית נותרו ישובים קפואים על מקומם, המומים ומשתאים למשמע אוזניהם, אמנם לא ארך זמן רב, וסערת הרגשות פרצו החוצה במלוא עוצמתם. בעל הבית קפץ ממקומו כאלו הכישו נחש, והתפרץ בצעקות ושאגות נוראות על רבי זלמן, חירפו וגידפו באיבוד עשתונות. לא נותר לו ברירה אחרת, ורבי זלמן נאלץ לעזוב את הבית בבושת פנים. רבי זלמן פנה לרחוב העיר השומם והזר לו, הרים ידיו לשמים, ובשמחה הודה להקב"ה, שזכה לעמוד ולהתמודד בנסיון הקשה והמר שעליו עליו. חזר ושינן לעצמו, "אם מקבלים קבלה והנהגה טובה צריכים לקיימה בכל זמן ובכל מקום ובכל מצב".

לב ישראל – פרשת בראשית

שקט השתרר בחדר הטרקלין, הרב והרבנית נותרו ישובים קפואים על מקומם, המומים ומשתאים למשמע אוזניהם, אמנם לא ארך זמן רב, וסערת הרגשות פרצו החוצה במלוא עוצמתם. בעל הבית קפץ ממקומו כאלו הכישו נחש, והתפרץ בצעקות ושאגות נוראות על רבי זלמן, חירפו וגידפו באיבוד עשתונות...

פנינים על הפרשה:

עצות וסגולות:

תשובה (א')

אין שום דבר העומד נגד התשובה

והנה הגידו רבותינו זכרונם לברכה (ירושלמי פאה פ"א ה"א) דאין שום דבר עומד בפני התשובה. אמנם אם יעשה תשובה מעלה פראוי נמחק ונמחל העון לגמרי בל יזכר ובל יפקד (יומא פו:).

(מעגלי צדק, אות דל"ת, ד"ה דודי ירד)

גם על עבירות החמורות, הכל נסלה בתשובה

ואפשר לומר דמשה רבנו עליו השלום בא להודיע לישראל מעלת התשובה וסגולת פעולתה, שלא תעלה טינא בלב האיש העובר עבירות חמורות שלא תועיל לו תשובה, והואיל ואדחי אדחי, ויעשה כי אם תאווה היצר כיון שאין תשובתו מתקבלת, ובזה יתרושע ולא יעשה תשובה. לזה בא משה רבנו עליו השלום להוציא הדבר הזה מלבם ולהודיעם שאין שום דבר העומד בפני התשובה, ואפלו אם חס ושלום נתקבצו כל העבירות החמורות באדם והתמיד בהם, כשיעשה תשובה הכל נמחל לו, שהרי אפלו אלישע דשמע פרוזא קרי בחיל ואמר 'שובו בגים שובבים (ירמיה ג כב), חוץ מאחר' (חגיגה טו.), אמרו רבותינו זכרונם לברכה (מהרש"א שם) אם עשה תשובה היה מתקבל, שאין שום דבר עומד בפני תשובה. (מחשוף הלבן פרשת נצבים, ד"ה אתם נצבים)

אם יתחרט על מעשיו - ה' יסלה לו

כשאדם שוב ומתחרט לפני המקום ברוך הוא וסולח ומוחל לו על כל מה שהטא ופגם.

(מעגלי צדק, אות גימ"ל)

תשובה מועילה גם בעת זקנה

אף על פי שרב ימיו של אדם עברו בעברות ונתעורר כבן ששים שנה או שבעים לשוב, בל יסתפק לומר שאין תשובתו מועלת, ואפלו אם תרצה לומר מועלת לא מהניא כל כך להורישו גן עדן מאחר שכבר נכתב ונחתם למעלה בספר רשעים, אל ידמה כן, כי אם בשובו בתשובה שלמה, ובפרט אם שוב מאהבה, כל עונותיו וכל פשעיו לא יזכרו, ואדרבא, העונות שעברו עליו יחשבו לו כאלו עשה אותם מצות, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (יומא פו:): השב מאהבה הזדונות נעשות לו כזכויות.

(פיתוחי חותם פרשת נח, ד"ה מן הארץ ההוא)

תשובה המועילה ביותר בעודו צעיר

אם נתעורר האדם בימי העמידה וחזר בתשובה שלמה, זו היא התשובה המעלה, שעדין הוא בתקפו וגבורתו וכבש את יצרו לעשות רצון יוצרו (ע"ז יט.). והנה מי שחזר בתשובה בעודו חזק ואמין, דומה כמי שעושה רסן לסוס כדי שלא יתגבר עליו.

(פיתוחי חותם שם)

ההוזהר בתשובה, ה' יענהו בקראו אליו

מי שהוא עושה תשובה וחוזר מחטאיו פראוי, כשקורא להקדוש ברוך הוא בעת צרתו עונהו, וכמו שנאמר בנביא (ישעיה נה ז) 'עזב רשע דרכו ואיש און מחשבתיו וישוב אל ה' וירחמהו ואל אלהינו כי ירבה לסלוח'. הרי משמע בפשיטות דכשהאדם עושה תשובה, צועק אל השם ועונהו. (מעגלי צדק אות ר"ש, ד"ה רחוק מרשעים)

המקיים את התורה מעוני, סופו לקיימה מעושר

ואת שעיר החטאת דרש דרש משה וגו' (ויקרא י טז). כתב רבנו חיד"א זכרונם לברכה בנחל קדומים, דרש חצי התורה בתבות, דרש בסוף שיטה, ודרש בראש שיטה (מסכת סופרים פ"ט ה"ב), וכתב רמז על זה משם אחרים ומשמו. ואני בעניי אמר אם אפשר, להוסיף רמזים אחרים. דהנה אמר התנא עליו השלום (אבות פ"ד מ"ט) המקיים את התורה מעוני, סופו לקיימה מעושר. וזהו הרמז, דרש בסוף שיטה, כעני שהוא יושב אחרון שבאחרונים, כך אם היה האדם עני ואפלו הכי היה דורש בתורה ומקיימה ולא בטלה, כך אם יהיה עשיר וראש לאנשים, כדרש השנייה שהיא בראש שיטה, אפלו הכי אינו מבטל תורה ודרש ידרש בה, מאחר שלא בטלה מעני: (פיתוחי חותם, פרשת שמיני)

בגנות המערים ונמנע מלהת צדקה

ואת החסידה האנפה למינה (ויקרא יא יט). בא לרמז שיש מין בבני אדם שמראה חסידות בכל מעשיו, מראה עצמו ענו ושפל ועלוב ומתפלל, וכונתו בכל אלה, כיון שיש בידו ממון עושה כך כדי שלא ידחקו אותו לתן בצדקה דבר גדול, ולפעמים, כשאומרים לו לתן אפלו פחות מערכו, מתרגז וצועק ואומר שארע לו חסם. ואם כן היכן חסידותו, היכן ענותנותו, היכן תפלתו, אין זה אלא מכבה האש בתבן, וכל מה שעושה אינו כי אם מן השפה ולחוץ, וכשצועק על ענין הצדקה, בזה נתגלה קלונו ונתפרסמה חטאתו, ואל תאמין בו:

וזה שנאמר ואת החסידה, דהינו העושה עצמו חסיד בכל מלי וכשבא למדת הצדקה מתאנף ומתקצף וצועק, וזהו האנפה, שדרשו רבותינו זכרונם לברכה (חולין סג.) שהיא דיה רגנית, זה מין בפני עצמו, אל תלמד ממנו ואל תאמין בחסידותו, כי הכל בטל ומבטל:

(פיתוחי חותם פרשת שמיני)

עשיר ונכבד שאינו נתן צדקה - מזהר לגנותו

ואת הדוכיפת ואת העטלף (ויקרא יא יט). הדוכיפת, אמרו רבותינו זכרונם לברכה (שם) הודו כפות. כך יש בעל ממון שכונתו שיהיו מכבדים אותו בני אדם וירבו לספר בשבחיו בשביל ממון שיש לו הרבה. ואוי לו אוי לנפשו, בשלמא אם מרבה בצדקות ובגמילות חסדים, ראוי לשבח, ואם לאו, אדרבא מתר להרבות

בגנותו, וקרי עלה (משלי י ז) 'ישם רשעים ירקב':
(פיתוחי חותם פרשת שמיני)

עונש הנמנע מלהת צדקה

רחוק מרשעים ישועה כי חקיך לא דרשו (תהלים קיט קנה).
אפשר לומר, שהרשעים שאמר כאן הם המקצנים והם אבירי לב
מן הצדקה, שיש להם ממון וקופצים ידיהם מלתת, ואף על פי שאין
עברות אחרים בידם מכל מקום רשעים הם:

והנה רבותינו זכרונם לברכה אמרו (זוהר ח"א סה:): שפעם אחת
קורא לבני העולם (תהלים מט ב) 'ישבי חלד', ופעם אחת קורא
להם (ישעיה לח יא) 'ישבי חלד', ואמרו, שהטעם הוא, שבני אדם
שחושבים העולם הזה עקר ותאותם לקבץ ממון ולצבד הון, ואינם
רוצים להנות לעניים ולתלמידי חכמים, אלו מעשיהם כמעשה
החלדה שגונבת וחוטפת ובאה חלדה אחרת או חיה אחרת וחוטפת
והיא לא נהנית בו, כך מעשיהם של בני אדם הלוהטים אחר הממון
לקבץ אותו ואינם מהנים עצמם ממנו בנתינת צדקה ובגמילות
חסדים, וסוף סוף יבואו זרים ויאכלו אותו, ולא לו קרא 'ישבי חלד',
ועליהם אמר דוד המלך עליו השלום נמי 'האזינו כל ישבי חלד',
ועליהם נמי סים המזמור ואמר (שם פסוק יא) 'יעזבו לאחרים חילם',
שהכונה שאפלו זרעם אין נהנים ממנו כי אם אחרים:

אמנם בני אדם שהם מחשבים כל הבלי העולם הזה אין בו ממש,
ויודעים שהעולם הזה הבל וריק, והעקר הוא העולם הבא, וידם
תמיד פשוטה ופתוחה לצדקה ולגמילות חסדים, ואין תאותם כלל
לקבץ הממון, לזה קורא יושבי חלד, לשון מניעה, שמונעים עצמם
מתאות עולם הזה ומתאות קבוץ הממון, אלו נקראים 'ישבי חלד':
(מעגלי צדק, אות ר"ש)

טעות הסובר שצדקה תגן עליו מעברות שברו

למה אירא בימי רע עון עקבי יסובני, הבטחים על חילם וברב
עשרם יתהללו, אח לא פדה יפדה איש לא יתן לאלהים כפרו, ויקר
פדיון נפשם וחדל לעולם (תהלים מט ו-ט). אי נמי אפשר לפרש
באפן אחר, דיש סוג בבני אדם כששומעים שמצות הצדקה מעלה,
אומרים, אנו מרבים במצות הצדקה יותר מכחננו, וכל תאותנו אנו
עושים, כי מצות הצדקה תגן עלינו בעולם הזה ובעולם הבא, והם
בעוונותינו הרבים מלאים בכל מיני עברות, ובוטחים על מצות
הצדקה. וסברתם נפסדת ונמאסת, כי אף על גב דאמרו רבותינו
זכרונם לברכה אין עברה מכבה אותה כשאר מצות, (אבל) [הוא
דוקא] אם אתרע ונאנס באיזה עברה לפי שעה, אותה עברה אינה
מכבה למצות הצדקה, לא בקם במזיד לכתחלה ועושה עברות
ואומר שמצות הצדקה תגן. כי הרי אמרו רבותינו זכרונם לברכה
(יומא פה:): האומר אחטא ואשוב אין מספיקין בידו לעשות תשובה
כיון שאומר לכתחלה אחטא, זה שעושה במזיד ואינו חושב לשוב
כלל, רק בוטח במדת הצדקה על אחת כמה וכמה שאין לו כפרה
עולמית:

וזה שאמר הכתוב הבטחים על חילם על ממונם שסגלו בחילם,
וברב עשרם יתהללו, שהם מרבים בצדקה ובוטחים בה, ואומרים
יכולה מצוה זו שתגן עלינו, וכל מה שחפץ לבנו אנו עושים. לזה

אמר כי בטחון של שוא הוא זה, ואין לכם ממש באותו עולם
כלל, כי אח שהוא העני שהיית זן ומפרנס כמו שכתוב (דברים
טו יא) 'לאחריך לענייך', והיית בוטח בו שהוא יצילך בזכותו באותו
עולם, לריק יגיע, לא פדה יפדה איש. ולא יעלה בדעתך לומר כשם
שהעני היה ראוי למות ברעב והצלתי אותו ממות, כך אני יציל את
נפשי באותו עולם, כי 'נפש תחת נפש' אמרה תורה (שמות כא כג),
וממילא כפר נפשי היא נפש העני שהחייתי. לזה אמר אין האמת
כך, כי לא יתן העני לאלהים כפרו של העשיר, מטעם שכתבנו,
כיון שעושים כל עברות שרוצים ובוטחים על מדת הצדקה, אין
מועלת להם כלום:

על ידי התשובה קונה עולמו כקודם החטא

ויקר פדיון נפשם וחדל לעולם, בא לומר כי כל הענינים שזכרנו
על הלוהטים אחר הממון ובוטחים להנצל בטענתו, וכתבנו שאין
להם הצלה באותו עולם, וכל זה אם לא חזרו בתשובה, אבל אם
חזרו ותקנו מה שעוונות הכל מחול להם, ויקנו עולמם כקדם החטא.
ואמר דוד המלך עליו השלום כי בעודם בחיים רפואתם קרובה על
ידי תשובה, ויכולים לפדות נפשם בדבר מעט על ידי תשובה, אבל
אם לא שבו מדרך הרעה כל ממון שבעולם לא יפדם, וזה שאמר
ויקר פדיון נפשם, דהינו שאין להם פדיון, ובזה וחדל לעולם דהינו
נמנע מאותו עולם:

(דורש טוב, דרוש ו' לנפטרים)

ארבעת רגלי המרכבה

את אלה מהם תאכלו את הארבה למינו ואת הסלעם למינהו ואת
החרגל למינהו ואת החגב למינהו (ויקרא יא כב). אפשר לרמז,
דידוע דשלישה אבות ודוד המלך עליהם השלום, הם ארבע רגלי
המרכבה. וזכותם היא המגנה על ישראל, דכשישראל אינם עושים
רצונו של מקום, האבות ודוד המלך עליהם השלום מלמדים זכות,
ואפלו תהיה גזרה, מבטלים אותה, כמו שאמרו רבותינו זכרונם
לברכה (תיקו"ז קלט.), אם ראויים לשרפה, הרי אברהם שמשר
עצמו לכבשן האש, ואם להריגה, הרי יצחק, ואם לגלות, הרי יעקב.
ועל דוד נזכר לומר, אם ליסורין, הרי דוד. נמצא, כל אחד אצולי
מציל ואוגני מגן בענין שארע לו:

כל אחד מציל ומבטל גזירות ממין מזה שארע לו

וזהו הכונה, את אלה מהם תאכלו, דהינו מזכותם תהנו ותנצלו
מכל גזרות קשות ורעות. את הארבה למינו, ארבה גימטריא 'יצחק',
ודהינו, אם ראויים להריגה הרי יצחק שארע לו כך זכותו מגנה
ומצלת, וזהו למינו שנמסר להריגה. ואת הסלעם למינהו, סלעם
גימטריא 'יעקב ח', כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (תענית ה:)
יעקב אבינו לא מת, וגם הוא מציל ומגן בדבר שארע לו זהו הגלות,
וזהו למינהו. ואת החרגל למינהו, החרגל הוא אברהם, קרי בה 'החל
גר' שהיה תחלה לגרים, עוד, חרגול עם הכולל גימטריא 'אברהם',
שהוא מציל ומגן על מה שארע לו שהיא השרפה, וזהו למינהו. ואת
החגב למינהו, חגב עם הכולל גימטריא 'דוד', גם הוא מציל ומגן
במה שארע לו שהם היסורין, שנצטרע וכיוצא, וזהו למינהו:

זכותם תעמד לנו ולכל ישראל בכל עת צרה וצוקה, לבטל מעלינו
כל גזרות קשות ורעות, אמן כן יהי רצון:

(פיתוחי חותם פרשת שמיני)

דברים הקשורים ונמצאים יחד אם יש להוכיח מכך שדינם אחד

משנה: סכין שנמצאת ב"ד שוחט בה מיד בשלשה עשר שונה ומטביל קופיץ בזה וזבה שונה ומטביל חל ארבעה עשר להיות בשבת שוחט בה מיד בחמשה עשר שוחט בה מיד נמצאת קשורה לסכין הרי היא כסכין (שקלים כא, ב).

בש"ת שואל ומשיב (מהדור"א ח"ב סי' קפה) מובא מעשה באדם שמת, ולפני מותו השאיר בצוואה לאשתו שהיא תקבל את כל תכשיטיה שהכניסה עמה בנישואיה וגם אלו שקיבלה ממנו, כולם יהיו שלה. ואחר מותו היתה גם האשה חולנית ומתה. וכשבאו היורשים לטפל בחלוקת ירושתה מצאו את שביס התכשיט שלה מונח בחבילה אחת יחד עם עוד מרגליות ואבנים טובות ושרשרת זהב.

ויורשי האשה טענו שממה שהאבנים הטובות מונחות יחד עם השביס שלה בחבילה אחת, הרי מוכח שגם הם מתכשיטיה שלה הם וזכתה בהם כפי שצויה בעלה בצוואתו והם זכו ממנה, ואמרו שהם מכירים גם בפירוש שהמרגליות הללו הם שלה ובשביס שלה היו משובצים בתחילה אלא שכדרך הנשים שכשהן משיגות אבנים גדולות ויפות יותר הן מוציאות את האבנים הקטנות מהשביס ומוכרות אותן ואת האבנים הגדולות הן משובצות במקומם, וכך גם נהגה אשה זו, והאבנים שעל יד השביס

נוקטים שמציאותם ודינם אחד, וכך גם יש לנקוט לענין תכשיטי האשה.

ואף שבסוגייתנו צריך שיהיו הסכין והקופיץ קשורים זה לזה ואין די במה שהם סמוכים זה לזה, היינו כיון שהם דברים נפרדים שאין להם שום שייכות ולכן רק קשירה מקשרתם, אבל כאן כשאותם חפצים הם תכשיטי השביס מהראוי לומר שכולם הם של בעל השביס ושייכים לאשה (וראה עוד כיסוד זה בתשובת הרא"ש כלל קה סי' ט וראיותיו אחרות, וראה מה שהאר"ך בזה הש"ך חו"מ סי' נו ס"ק כז, וע"ע שם סי' סה ס"ק טו ובש"ת מהרש"ם ח"ג סי' רצז).

הם האבנים שלה שהוציאה אותם מהשביס שלה כדי להחליפם ועדיין לא מכרה אותם. אך יורשי הבעל טוענים שאין בזה ראייה מספקת לומר שהאבנים הטובות הם של האשה, ובחזקת הבעל הם עומדים והם יודעים בבירור שהבעל קנה אותם עבור בנותיו ולא נתן אותם לאשתו, ולכן בדין שיורשי הבעל ירשו אותם ולא יורשי האשה.

ובתשובתו דן השואל ומשיב בדינים שונים, אך מסיק שיש להכריע שהאבנים הם של יורשי האשה, כיון שהם מונחים בחבילה אחת ויש בהם כמה דברים שמודים יורשי הבעל שהם שלה, ולכן מהראוי לומר דכל מה שמונח ביחד הכל שלה.

והביא ראייה לזה מסוגייתנו. שבסוגייתנו מבואר שאם מצא אדם כלים ואינו יודע אם הם טהורים או טמאים, הדין הוא שאם סכין מצא ומצאה ב"ד ניסן שהוא יום שחיטת הפסח, חזקה על הסכין שהוא טהור כיון שכולם מטהרים סכיניהם לצורך שחיטת הפסח. ואם מצא קופיץ המיועד לשבירת עצמות ואינו ראוי לקרבן הפסח שאסור לשבור בו עצם, אין לקופיץ חזקה טהרה. אך אם מצא את הקופיץ קשורה לסכין הרי דינה כדין הסכין, שמזה שהם קשורים יחד אנו נוקטים שמן הסתם כשטבלו את הסכין טבלו גם את הקופיץ. והרמב"ם (בפיה"מ) פירש שהוא הדין גם להיפך, שאם ידוע שהסכין טמאה מוכח מזה שגם הקופיץ טמא. הרי מוכח מכאן שאם שני דברים סמוכים זה לזה אנו

למה דוקא שלוש מאות כהנים הטבילו את הפרוכת

במשנה: רבן שמעון בן גמליאל אומר משום רבי שמעון הסגן, פרוכת עביה טפח וכ"ו ושלוש מאות כהנים מטבילין אותו. (שקלים כב, א).

למה דוקא שלוש מאות כהנים? על כך אמרו חז"ל "לשון גזמא". ואילו הגאון מוילנא מסביר שהמספר תואם בדיוק את החשבון, לומר: מכיון שאורכה של הפרוכת היה ארבעים אמה, ורוחבה עשרים אמה, הרי היה היקפה מאה ועשרים אמה, והאמה של כלי המקדש היתה של חמישה טפחים, ובסך הכל שש מאות טפחים. כפי ידו של אדם הוא טפח. מכאן, שכדי להחזיק בפרוכת מכל צדדיה בשעה שטבלו אותה, נדרשו שש מאות ידיים של שלוש מאות כהנים עכ"ד ודפח"ח.

שלח מצות לפדות אסיר, שיוכל לקיים בחג מצות החשובות ביותר

גמ': גילף ממילואים שיצטרפו פרישה של שבעה ימים באחד משלושת הרגלים, וכי תימא לא ידעינן הי מנייהו, [איזה רגל], אי חג המצות הואיל ופתח בו הכתוב תחילה, או חג הסוכות הואיל ומרובה מצותו. (יומא ב, ב).

שאלה. אדם שלח כסף לחבירו במטרה שיפדה אסיר יהודי מהכלא לחג אחד, כדי

שיוכל לקיים בו מצוות חשובות, ולא יודע באיזה חג המצוות החשובות יותר, האם בפסח או בסוכות?

תשובה. במסכת יומא דף ב ע"ב פריך הגמ' גילף ממילואים שייצטרכו פרישה של שבעה ימים באחד משלושת הרגלים, וכי תימא לא ידעינן הי מנייהו, [איזה רגל], אי חג המצוות הואיל ופתח בו הכתוב תחילה, או חג הסוכות הואיל ומרובה מצותו, [בסוכה ולולב וערבה וניסוך המים, (רש"י)], עכ"ד הגמ'. וקשה מדוע עדיף סוכות מפסח מפתח מרובה מצותו, אדרבה הרי בפסח יש מצוה דכרת, שהיא איסור אכילת חמץ, ולמ"ד דאכילת פסח מעכבא, גם מצות אכילת פסח המתקיימת בפסח, עונש ביטולה כרת, משא"כ סוכות הרי אין בה מצוה שיהיה עונשה כרת. ועל כרחק דריבוי הכמות עדיף מריבוי האיכות, ולכן סוכות דמרובה במצוות עדיף מפסח, עכ"ד ה"לקח טוב" (לרבנו יוסף ענגל זצ"ל כלל טו) [ועיין מש"כ להלן דף ח ע"א לגבי הצלת שמות הקודש מבזיון], ואם כן כשהתורם מבקש לשחרר אסיר כדי שיוכל לקיים מצוות החשובות ביותר, לכאורה עלינו לשחררו בסוכות. אמנם אם כעת לפני פסח והתורם היה בא להיוועץ עמנו באיזה חג לבחור, עלינו ליעץ לו שישחרר לקראת חג הפסח, וכמובא במשנ"ב (סימן צ ס"ק כח), לגבי אסיר שהשר רוצה לשחררו ליום אחד, יבקש מיד להשתחרר, אבל בשאלתנו התורם לא ביקש לדעת מה רצון התורה במה לבחור אלא ביקש לשחררו, כדי שיקיים את המצוות החשובות ביותר אם כן יש לשקול שאולי זה חג הסוכות המרובה במצוותו.

חשוקי חמד

מי שטעה ואמר בתפלתו בשמיני עצרת את יום חג הסוכות הזה אי יוצא בדיעבד

בגמ': פז"ד קש"ב. (יומא ג, א). ופירש"י רגל בפני עצמו שאין שם חג הסוכות עליו. דנו הפוסקים במי שטעה ואמר בתפלתו בשמיני עצרת את יום חג הסוכות הזה אי יוצא בדיעבד ידי חובתו או דהוה כהזכיר יום אחד דחזר לראש.

בפ"ע למה שפירש רש"י בר"ה דף ד' ויומא דף ג' שכתב שאין שם חג הסוכות עליו. ופי' התוס' בר"ה שכוונתו שמזכירים שמ"ע, א"כ הרי כשאומר חג הסוכות הוא משנה ממטבע שטבעו חכמים, ואיך אמרינן שיוצא בזה, ומנא להו שרק לכתחילה הצריכו זה. וצ"ע.

והנה לגבי גדרים קי"ל ביר"ד (ס' רכ סעיף כ) דהאומר קונם יין שאני שותה בחג אסור בשמיני עצרת, ומקורו מירושלמי (ס' רפ הנודר מן המבושל) דבלשון בני אדם שמיני עצרת הוא בכלל חג הסוכות, אלא דעדיין צריך לבאר בלשון המקרא אי שמיני עצרת הוי בכלל חג הסוכות.

ועיין בברכי יוסף (ס' תרסח) שהביא דברי רש"י ושאר ראשונים בסוגיין דמוכח מהם דשמיני עצרת לא הוי בכלל חג הסוכות אלא רגל בפני עצמו. והק' ע"ז מגמרא סוטה (מא ע"א): דאי כתב רחמנא בחג הסוכות הו"א אפילו ביום טוב אחרון וכו'. הרי מוכח מזה דגם יום טוב אחרון של חג הוא בכלל חג הסוכות בלשון מקרא.

אולם לדינא כתב דמ"מ אינו יוצא ידי חובתו בתפלה אם אמר בשמיני עצרת חג הסוכות הזה, דהרי כתבו האחרונים (בס' תפז) דאם אמר ביום טוב מקדש השבת לא יצא ידי חובתו, דאע"ג דיר"ט איקרי שבת, וכדכתיב ממחרת השבת, מ"מ איהו כוונתו ה' שבת ולא על יום טוב, וה"ה כאן שבלשון בני אדם אין שמיני עצרת בכלל חג הסוכות, כשאומר מחמת שיגרא דלישנא חג הסוכות הזה, כוונתו אהג הסוכות ולא אשמיני עצרת, ולא יצא ידי חובתו.

ובאגרות משה (או"ח ח"ג ס' צז) הביא מחלוקת הפוסקים הנ"ל ותמה, דנהי שנקרא בתורה חג הסוכות, הא עכ"פ תיקנו שהוא רגל בפ"ע לענין זה דהא הוא אחד מסימן פז"ד קש"ב, בין שהוא מברכה בפ"ע כדמסיק בסוכה דף מז, דהוה בהמ"ז ותפלה לומר את יום השמיני ולא חג הסוכות. בין שהוא רגל

האם הפועלים יכולים להתפלל בר"ה שחודית מוקדם ולומר הלל יותר מאוחר

בגמ': מראש חדש (יומא ד, ב).

שאלה. פועלים הממהרים לעבודתם ולכן בראש חודש שהתפילה ארוכה הם רוצים לנסוע לעבודה מיד לאחר חזרת הש"ץ, ובמקום עבודתם ימצאו זמן במשך היום לומר הלל וקריאת התורה ומוסף במנין, האם שפיר למיעבד הכי?

תשובה. המהרש"ם (ח"א ס"א) מביא את דברי התוספתא (מנחות פ"ו ה"ו) 'תפלה והלל מעכבין זה את זה, וא"כ לא יצאו י"ח תפלה עד שאמרו גם הלל. וממילא כשם שאסור להפסיק באמצע בדיקת חמץ והתקיעות המעכבים זה את זה, כמ"ש הט"ז (סימן תלב סק"ג ורס"י תקצב), כן לכתחילה אין להפסיק בין התפילה לבין אמירת הלל. וכן אין לקרות בתורה לפני אמירת ההלל כיון שהלל ותפילה מעכבים זה את זה, עיין שם.

ויעוין בשו"ת דברי יציב (או"ח סימן רצו) שביאר טעם למה שכתב הרמ"א (סימן תרצג) שכשיש מילה בבית הכנסת מלין את

'פניני הלכה' מתוך תלמוד בבלי המבואר מתיבתא
על סדר הדף היומי שילמד השבוע

התינוק אחרי התפילה ולפני קריאת המגילה, על פי דברי המאירי שכתב שלמ"ד 'קרייתא זו הלילא', אם היה במקום שאין מגילה קורא את ההלל עיין שם, וכיון שלפי התוספתא במנחות (הנ"ל) תפלה והלל מעכבין זה את זה ואסור להפסיק ביניהם במה שאינו צורך התפלה, וכיון דנקטינן כרבא דפליג ארב נחמן, [עיין ב"י ס' תרצ"ג ובמג"א שם סק"ב], לכן במכוון מפסיקים בברית מילה בין התפלה לקריאת המגילה, להראות דלא קי"ל כרב נחמן ובמקום שאין מגילה לא יבואו לקרות את ההלל, עיין שם.

ורק ר"ה בר יהודה קס"ד לפרש כן, ולמה לא פירש רש"י כפי שפירש רבא.

ותירץ הגה"ה רבי שלום בראנד זצ"ל בספרו חוקת היום דהנה לרבא הסמיכה הוא דין נפרד מהקרבת, והקרבת נתרצה כולו, ורק חסר לו הדין הסמיכה, משא"כ לר' הונא בר יהודה, הוי הסמיכה מעצם גוף כפרת הקרבן, ואם חסר לו הסמיכה, חסר לו מגוף כפרת הקרבן.

והנה רש"י ס"ל דמסתבר דאף למ"ד כל הכתוב בהן מעכב בהן אפילו דבר שאינו מעכב לדורות, מ"מ היינו דוקא בדבר ששייך לעצם הקרבן והעבודה, אבל אם הקרבן עצמו אין בו שום גריעותא, ורק בדבר שהוא חוץ ממנו, בודאי אינו מעכב על פעולת הקרבן, ולכן כאן דרב יוסף ס"ל דסמיכה מעכבת להך מ"ד, ע"כ סובר כהך מ"ד בזבחים דגברא לא כיפר כלפי שמיא, דלרבא דהקרבת ריצה לגמרי, ורק הסמיכה לא כיפר, אין לזו שייכות להקרבת. ע"כ.

להפסיק בין התפילה לבין הלל, אך הוסיף שכיון שתוספתא זו לא הובאה בשו"ע, לא כדאי להרעיש על זה, ובמקום הצורך יכול להפסיק. ולכן בנידוננו שהוא במקום צורך יתכן שלכו"ע יוכלו הפועלים לנהוג כן, ולומר ההלל יותר מאוחר.

האם הסמיכה הוא דין נפרד מהקרבת

בגמ': שאם עשאה לסמיכה שידי מצוה מעלה עליו הכתוב כאילו לא כיפר וכיפר. (שקלים ה, א).

פירש"י כדאמרינן בזבחים (ו, א) כיפר לגברא, דעיקר כפרה בדם, אבל לא כיפר נמי, שלא קיים מצות קונו מן המובחר.

ותמהו בגבורות ארי וחידושי הגרעק"א דהרי רבא מפרש התם באופן אחר דכיפר לגמרי, ורק אעשה דסמיכה דביטל לא כיפר, ומשום דהוי עשה דלאחר השחיטה,

אולם באור שמח (פ"א מהלכות תפלה ה"ב) הביא את התוספתא הנ"ל, וביאר אותה באופן אחר, והוא שבשמו"ע עצמה השבחה והתפלה מעכבים זה את זה שצריך לומר בתפילה גם שבח [והוא הג' ברכות ראשונות ואחרונות] וגם בקשה, עיין שם, וכן פירש המנחת בכורים (על התוספתא שם), [ובחסדי דוד ביאר שכוונת התוספתא ללמדנו שבכל תפילה שאדם יתפלל יקדים שבח לבקשה כמו בשמו"ע, ובחידושי רי"ז הלוי (פ"ג) מהלכות חנוכה הל"ו] שביאר את כוונת התוספתא שכל חלקי ההלל מעכבין זה את זה, ואם לא אמר את כל ההלל לא יכול לברך על אמירתה], ולדבריהם אין ראייה לחידושו של המהרש"ם, וכן הכריע לדינא בשו"ת אגרות משה (ח"ג סימן ע) דהרי זמן ההלל הוא כל היום, ואילו זמן תפילה הוא רק עד ד' שעות, ואם כן ודאי שאין קשורים זה לזה, עיין שם.

ועיון גם בשו"ת מהר"ם בריסק (ח"א סימן נא) שהביא את דברי המהרש"ם שאין

- ווארט יומי
- סיפור יומי
- הלכה יומית
- אור החיים הקי
- יומי • פניני אביר
- יעקב • זוהר יומי
- פניני הדף היומי
- זיכרון לצדיק

מחוברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים
ככה מתחילים את היום!

לחץ כאן להצטרפות

ישירות
למייל האישי

הרה"ק רבי משה מקאברין ז"ע כ"ט ניסן תרי"ח

הרבה יותר ממה שהסיעו במרכבתו.
באר הגן - פר' וירא

הזוארט ששמע הרידב"ז אצל הרה"ק מקאברין

שמעתי מהגאון רבי אשר זאב וורנר
אב"ד טבריה שבעצמו זכה לשמוע מפיו
של הגאון רבי יעקב דוד בן רבי זאב
וילובסקי זצוק"ל מחבר פירוש הרידב"ז
על הירושלמי [הוא היה יליד קוברין,
בראשית שימש כרב בעיר סלוצק והיתה
תקופה קצרה שעבר לשמש ברבנות
בשיקאגו שבארה"ב, ואח"כ עבר להתגורר
בעיה"ק צפת ת"ו, וזקני חסידי צפת אהבו
אותו מאד על אף שלא היה שייך לעדת

הרה"ק רבי משה מקאברין ז"ע נולד
בט"ז בכסלו שנת תקמ"ד, לאביו ר'
ישראל ז"ל.

מילדותו בלט בכשרונותיו הנפלאים
והוא הלך וגדל בתורה ועבודה, תחלת
התקרבנותו לחסידות היתה על ידי הרה"ק
רבי משה משערשוב - תלמיד הרה"ק
רבי חיים חייקא מאמדורא. אח"כ התדבק
בהרה"ק רבי מרדכי מלעכאוויטש. אח"כ
נסע לקבל את פני הרה"ק רבי ישראל
מרזין והרה"ק רבי משה צבי מסאווראן,
אשר כיבדוהו מאוד.

הוא הנהיג את עדתו הק' בקאברין
ואלפים הסתופפו בצילו. גדולי הדור
הפליאו את קדושתו.

החסידים. ובהיותו בצפת שמע ממנו הרב וורנר את הדברים האלה:
בשנות בחרותו חשקה נפשו להיכנס לליל שבת קודש לשלחנו
הטהור של הרה"ק רבי משה מקוברין ז"ע, ושמע שנשא את דברו
בקול להבות אש קודש, לפרש הכתוב גבי שבת קודש "ביני ובין
בני ישראל אות היא לעולם, כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת
הארץ וביום השביעי שבת וינפש", וכה אמר:

הנה אצל שני אוהבים מצוי מאד שתהיה להם שפה משותפת
וסימנים אחדים, שאף אחד אינו מבין זולתם, ועושין כן לסימן
בכדי לחזק ולהדק קשר הידידות שביניהם. וזהו דכתיב "ושמרו בני
ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם" - וטעמא להא
מילתא היא כי "ביני ובין בני ישראל אות היא" - בין הקב"ה לכלל
ישראל סימן הוא ושפה משותפת ביניהם, שאף אחד אחר אינו
מבין מבלעדם, אולם "לעולם" - כלומר לאומות העולם מסבירים
טעם חובת שמירת שבת, "כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת
הארץ וביום השביעי שבת וינפש" - שמסתירים מהם את הטעם
האמתי.

וכל ימי חייו היה הרידב"ז מתלהב ומשתעשע בדברים אלו.
ובאמת רעיון זה כבר מופיע באור החיים הקדוש שם על אתר,
ומסתבר שהרה"ק מקוברין נמי לא אמר כן מדיליה אלא בשם
האוה"ח הק', ואף על פי כן התלהב השומע מן הדברים, הגם שלא
היה נמנה בין תלמידיו שנאמרו בקדושה יתירה, עד שחדרו לתוך
מעיו וכל ימי חייו נשא מאמר זה על לבו.

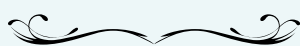
מפי הגה"צ רבי אליעזר דוד פרידמן זצ"ל

ביום כ"ט בניסן תרי"ח עלה משה למרום. בעיר קאברין מילא
את מקומו נכדו ברב"ק רבי נח נפתלי זצ"ל. אך רוב החסידים קבלו
עליהם למנהיג את תלמידו הרה"ק רבי אברהם מסלונים זצ"ל בעל
"יסוד העבודה".

להיזהר שלא יעבור יום מבלי לגמול חסד ליהודי

הגה"צ רבי משה מידנר זצ"ל מראשי בני העליה בחברתא קדישתא
דחסידי סלונים, הלך פעם בדרכו מהישיבה בבראנאוויטש (שם כיהן
כר"י) לביתו, וכשכבר היה קרוב לביתו נעצר לידו מרכבה, וביקשו
בעל העגלה שיעלה למרכבתו ליסע עמו עד המקום שהוא צריך
להגיע, רבי משה הודה לו אך השתמט מלעלות באמרו שגר בקירוב
מקום, אך ההוא לא הניחו וביקש שוב ושוב עד שהחליט לגמול חסד
עם בעל עגלה ועלה למרכבתו.

בדרך, שאל את בעל העגלה לפשר מעשהו שכ"כ הפציר בו שיעלה
למרכבתו, נענה בעל העגלה: איש פשוט אני, ובהיותי בעל עגלה אני
מביא לפעמים חסידים לרבתיהם, ופעם הבאתי קבוצת חסידים אל
הרה"ק רבי משה מקאברין ז"ע, ושאלתי מהם שיחזרו בפני על מאמר
בשם רבם, אמרו לי בשמו, 'שאיש יהודי צריך ליזהר שלא יעבור
עליו יום מבלי לגמול חסד ליהודי' - מאז קבלתי על עצמי לעשות
חסד בכל יום ויום, ועכשיו כבר פנה יום וראיתי שעדיין לא גמלתי
שום חסד עם אף אחד, לכן הפצתי בכם כ"כ שתעלו למרכבתי,
נענה לו רבי משה: 'עכשיו עשית החסד האמיתי של היום...' - כלומר,
בזה שגילה לו מאמר יקר מהרה"ק מקאברין ז"ע עשה עמו חסד

הגה"ק רבי יעקב עמדין זי"ע היעב"ץ א' דר"ה אייר תקל"ז

ובסידורו 'בית יעקב' להגאון רבי יעקב עמדין מובא: כל עת שאומר ברכה מצוה לכתבה על ספר לדעת המספר. ויש בזה ריוח כפול גדול מאד: אחד, שמתוך כך ישים אל לבו לכון בהם היטב, כדי שיהיו ראויות לבא במנין, שאם לא כן כמוהם כאין, והלואי שלא יצא שכרו בהפסדו, שעובר על בל תשא לשוא ח"ו. אבל כשידקדק במנינו, כמו שמדקדק על חשבונות כספו ומעותיו, אז בודאי יקפיד עליהם ביותר שלא יפסידם. והשנית, שידע בבירור שלא חסר כלום מן המנין, כי ביום תענית, וביחוד כשמפסיק מבעוד יום, חסרים הרבה, ונמצא שמפסיד והוא לא ידע להזהיר להשלימן בברכות אחרות. וכן בשבת ויום טוב חסר מהמספר סך רב, ויחשוב איך ובמה ישלים אחרות תחתיהן, ואז

יעשה לו קלפי שיניח בתוכו מנין פירות או קטניות כמספר הברכות שמברך עד שישלים מנין מאה.

(ספיר ויהלום פר' פקודי ע"ט - הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

העיד על בגד שלא בלתי מועל 40 שנה

מדין היעב"ץ מעיד על בגד שירש מאביו החכם צבי זי"ע, וזה לשונו:

"ואין הפלא שיתקיים מלבוש שמתכסה בה אדם ארבעים שנה יותר, כי זה מצוי, ואני היה לי מלבוש מבגד צמר נצבע פעמים רבות בכמה מיני צבע, שירשתי מאבי ז"ל ונתכסינו בה יותר מחמישים שנה. והלכתי בו שנים רבות בתמידות כל יום, גם במסע דרכים רחוקים הייתי לבוש בו, ובכל זאת לא בלה ולא נפסד ברוב הימים אחר שעשיתי לי מלבוש חדש. כי היה תלוי במגוד כל השנה. רק בט' באב לבד לבשתי לזכר...אעפ"כ לא בלה...." עכ"ל.

קובץ כרם שלמה (שנה יא קובץ י עמוד לה, הובא בפרדס יוסף-החדש)

הגה"ק היעב"ץ זצ"ל נולד בט"ו סיון תנ"ח לאביו הגה"ק רבי צבי אשכנזי - ה"חכם צבי" זי"ע.

כבן י"ז נסע לבראדי לבקש תורה מפי הג"ר מרדכי הכהן כ"ץ בן ה"סמיכת חכמים" זי"ע. בשבתו שם בחר בו רבי מרדכי לחתן, ושם שקד על דלתי תורה עד כי גדל מאוד.

כיהן ברבנות העיר עמדין, משם עבר לאלטונא, שם בנה לו בית וגם בית-דפוס. כן ניהל שם משא ומתן באבנים טובות, וגדולי הסוחרים השתדלו להמציא לו ברכה. רבי יעקב ישוב שם בשלום ובשלוה בעושר וכבוד, והוציא מעיינותיו חוצה, הלא המה ספריו "שאלת יעב"ץ", סידור "בית יעקב" ועוד עשרות ספרים וקונטרסים בכל חלקי התורה.

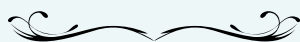
סיפר הרה"ק מצאנז זי"ע, שרבנו הבעש"ט זי"ע אמר להגה"ק רבי אפרים אחי היעב"ץ: "אחיך היעב"ץ, כל היום הוא דבוק בעולמות העליונים..."

היעב"ץ כתב בעצמו בספרו מגילת ספר את קורות חייו וחיי אביו זצ"ל.

אולם פוק חזי מאי עמא דבר - הגה"ק ה"חתם סופר" שבשעה שאחד המדפיסים ביקש להדפיס סידור תפילה וביקש את הסכמתו, התנה זאת רק אם יכניס לסידור דברים נחוצים מסידור בית יעקב. ובשורת חת"ס (ח"ו סי' נט) כתב על היעב"ץ בזה"ל: "דבר גדול דיבר הנביא ז"ל בענין הזה הלא ישתוממו רואיו..." הגאון יעב"ץ נלב"ע א' דר"ה אייר תקל"ז.

מאה כדורי כסף באגרטל

מסופר על הגאון רבי יעקב עמדין זצ"ל, שבחביבותו למניין מאה ברכות, מנהגו בשבת היה להניח באגרטל מאה כדורי כסף, ובמשך השבת היה מרוקן את כדורי הכסף לפי מנין הברכות שהיה לו עד לאותו עת.

הרה"ק רבי שמואל שמעלקא הלוי איש הורוויץ מניקלשבורג זי"ע

א' אייר תקל"ח

כבר היו ידועים לגאוני וגדולי הדור בטרם הגיעו אל המגיד, על ידי הצטרפותם החלה החסידות להתפשט בקרב שכבות רחבות בציבור שעד כה התייחסו אליה בחשש.

היו גם מגדולי הדור שגילו אהדה כלפיה בעקבות הצטרפותם של הני תרי גדולי הדור, או שעל כל פנים משכו ידיהם מלהיגרר אחר מתנגדי החסידות.

רבנו היה הראשון שהפיץ את תורת החסידות בפולין ורבים נתקרו על ידו לחסידות ולהיכלו של המגיד, כמו הרה"ק רבי ישראל מקאזניץ, רבי לוי יצחק מברדיטשוב, רבי משה לייב מסאסוב, רבי ועקב יצחק מלובלין, רבי מנחם מנדל מרימנוב, רבי יצחק אייזיק מקאליב, ועוד. התלמידים הללו, הם אשר הפיצו את החסידות ברבות הימים בפולין ושאר ארצות, אשר אחריהם נהו רבבות רבות מישראל.

רבנו נולד בשנת תפ"ו, בשנה בה נתמנה אביו רבי צבי הירש זצ"ל כרבה של טשורטקוב, אביו הרבה תעניות עד שנולד לו בן זה, ויקרא הנער שמואל, על שם זקינו הגאון מופת הדור רבי שמואל שמעלקא הלוי מטארני.

כבר בילדותו ניכר בו כי לגדולות נוצר, באשר חונן מאת הבורא ית"ש בכשרונות נעלים, בשכל כביר חד וחריף, ובהבנה עמוקה. ותהי יראתו נסוכה על פניו וקודמת לחכמתו, קדוש מרחם אמו, וינזר הנער שמואל מכל חמודות התבל ומנעמיה, ויט שכמו לסבול עול התורה, ויהי הולך וגדל, וטוב גם עם ה' וגם עם אנשים.

תחילת לימודו היתה אצל אביו הקדוש, ממנו למד יסודי התורה ודרכי החסידות, גדל בתורה וביראת שמים בקדושה ובטהרה ובחסידות מופלאה, נדד מעיניו שינה, ולמד יומם ולילה בהתמדה ושקידה

כעשר שנים כיהן רבינו כרב בריטשוואל, שם הרביץ תורה ויראת ה' במסירות עצומה, הוסיף קדושה על קדושתו, ויצא טבעו כחד מגאוני וגדולי הדור. משם נתקבל כרב בשינאוה בפולין, בה הרחיב את ישיבתו אליה נתקבצו תלמידים הגונים, אשר חפצו לקנות תורה ויראת שמים וחסידות, ולהתבשם מתורתו של רבנו אשר שמו יצא לפניו כגאון אדיר וכחסיד מופלג.

בשנת תקל"ג חיפשו בני קהלת ניקלשבורג אחר רב ואלוף לעירם, כאשר שמעו על שמו הטוב של רבנו, על עוצם גאונותו ורום ערכו, שלחו אליו לשינאוה כתב רבנות לכהן פאר בקהילתם, והוא נענה לבקשתם. ביאתו עשתה רושם, כי טרם בואו היה עצירת גשמים כמה שבועות, השמים כברזל והארץ כנחושת, וביום בואו באו גשמי ברכה כבימי חוני המעגל.

אך חמש שנים ישב רבינו על כסאו בניקלשבורג, ביום הסתלקותו קרא לתלמידיו הגאונים והקדושים, ואמר להם תדעו שהיום יום פטירתתי. הם החלו לבכות ושוב פנה אליהם ואמר, תדעו שאני נשמת שמואל הנביא, וסימן לדבר, שמואל היה שמו שמואל, ושמי גם כן שמואל, שמואל היה לוי, ואני גם לוי, שמואל היה בן נ"ב שנים, ואני גם כן בן נ"ב כשמואל הנביא ממש, ואז יצאה נשמתו הטהורה בקדושה ובטהרה בעודו יושב על כסאו. מנוחת כבודו בניקלשבורג.

דברי תורותיו נדפסו בספרים דברי שמואל, דרכי ישרים, נזיר השם, שמן הטוב, ועוד.

עצומה ונוראה ובסיגופים מופלגים, עד שיצא טיבו בעולם כאחד הגדולים והקדושים. בהגיעו לפרקו היה חתן רבי יהושע הלוי, מנהיג ופרנס דק"ק רישא.

בשנת תקל"ד והוא בן כ"ח שנה, נתקבל לרב בעיר ריטשוואל על פי המלצת רבי אברהם אביש אב"ד פרנקפורט שכיהן בה כרב, ומחמת מעשה שהיה בינו לבין אדון העיר, נאלץ לעזובה.

בריטשוואל הקים רבנו ישיבה גדולה אליה נהרו מופלגי תורה, והשפיע עליהם מחכמתו המרובה. סדרי הישיבה היו י"ד שעות ללימוד, ד' שעות לתפלות שחרית מנחה ערבית, ד' שעות לשינה, שעה לצרכי ציבור, חצי שעה לאכילה, וחצי שעה לנוח ולהיבטל. ועם כל זה באותה חצי שעה למד עמהם בספר חובת הלבבות.

רוב למודם היה בנגלה, ושעתיים למד מוסר וחסידות. בישיבה נתקבלו רק תלמידים שיש ביכלתם ללמוד שמונה עשרה שעות בלא הפסק, בין התלמידים בימים ההם היה הרה"ק רבי ישראל מקאזניץ והרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זי"ע.

שמע המגיד הגדול ממעזריטש הגיעה לאזני רבנו בריטשוואל, ועל אף שהיה אז גאון אדיר ומופלג בחסידות, השתוקקה נפשו להתעלות בתורה ויראה, ולקנות שלימות ביתר שאת ועוז. נתועד עם אחיו רבי פנחס בעל ההפלאה, ויסעו למעזריטש, אל הרה"ק רבי דוב בער זי"ע.

בבואם אל המגיד, הוא שכב במטתו מחמת חולשתו, קיבלם בסבר פנים יפות והושיבם לידו, ואמר בתמיהה, וכי רבנים וצדיקים גדולים כמותכם צריכים לנסוע אלי ששים פרסאות.

הצטרפותם של האחים הקדושים לסגל תלמידי המגיד, חיזקה וביצרה את מעמדה של החסידות בעת ההיא, שכן האחים הקדושים

רמז נפלא איך להשלים מאה ברכות

ובשו"ת 'תשובה מאהבה' (ח"ב סי' רלו) כתב הגאון רבי אלעזר

הרה"ק מניקלשבורג לא שת לבו לכך והמשיך בדרכו הקדושה. בני הבית שחששו מאוד לשלומם, נסעו אל הרה"ק הרבי רבי אלימלך מליזענסק זיע"א, ותינו צערם בפניו, כי שניהם היו תלמידיו של הרה"ק המגיד ממעזריטש זיע"א, ואולי יש בכוחו של הרבי רבי אלימלך להשפיע עליו שיפסיק לסגף גופו מפני הסכנה.

ואכן, ביום מן הימים הגיע הרבי רבי אלימלך יחד עם תלמידיו לבקר את הרבי ר' שמעלקא, והוא שמח מאוד לקראתם וערך סעודה גדולה, וישבו שני הצדיקים להסב בסעודה. בתוך הסעודה, מזג הרבי רבי אלימלך לרבי רבי שמעלקא כוס מלא יין ישן נושן והשקהו, מתוך כך שקע רבי שמעלקא בשינה, והיה ישן כל אותו הלילה.

ויהי למחרת, נתאספו כל התבריא קדישא לתפילת שחרית ובתוכם שני הצדיקים, ונתלהב הרבי רבי שמעלקא מאוד בתפילה, עד כדי כך דבעת שאמרו שירת הים הגביה את מעילו מפני המים, דהיה נראה לו כאילו הוא חוצה באותו שעה את הים. לעת ערב ערך הרבי רבי אלימלך סעודה באכסנייתו, והזמין את הרבי רבי שמעלקא ובתוך הסעודה ביקש הרבי רבי אלימלך גם הפעם למזוג כוס יין לרבי רבי שמעלקא, אך הרבי רבי שמעלקא סרב לשתות באומרו 'זה מועיל רק פעם אחת'. [כלומר שפעם אחת הצליח הרבי רבי אלימלך להשקותו שיישן, כי לא ידע ערך היין, ועתה שיידע היא לא תצלח].

שאלו הרבי רבי אלימלך, וכי מה הפסיד בשתיה של אתמול, הלא למחרת היתה התפילה בגודל התלהבות. השיב הרבי רבי שמעלקא, דלאחר שלא הניח ראשו ימים רבים ובלילה אחד ישן, לאחר לילה זה זכה להתרוממות גדולה בתפילה. אך אם יניח ראשו כל לילה, לא יוכל לעשות שום יחודים בתפילה.

ובזה מפרש הרה"ק הנ"ל, שהתורה מעידה על יעקב אבינו 'וישכב במקום ההוא' שרק בלילה הוא שכב, לאחר י"ד שנים בבית מדרשו של שם ועבר שלא שכב אלא עסק בתורה, ואחרי י"ד שנים בלא שינה, לכך זכה לחלום חלום שכולו מראות אלקים דברים רמים ונשגבים וגילוי שכינה. מה שאין כן אדם המניח עצמו לישון בכל לילה, בלי הכנה של לימוד תורה ועבודת ה' במיעוט שינה, לא זוכה שיבואו אליו בחלום כאלו מראות נשגבים.

(ספיר ויהלום פר' ויצא ע"ח - הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

פלקלס זצ"ל: 'כרמי שלי לפני האלף לך שלמה ומאתים לנטורים את פרי' (שה"ש ח יב). ראיתי ברוקח (סי' שב) רמז נאה: הנה על כל ברכה שחוטף צריך לשלם עשרה זהובים שטר, כדאמרינן בפרק כיסוי הדם (חולין פז.), וסימנך, כי סמך 'עשרה זהב משקלם' אצל 'ברוך ה' אלקי אדוני אברהם' הרי למאה ברכות אלף זהובים, 'האלף לך שלמה', עכ"ל.

שמעתי בילדותי דבר נאה ומתקבל מאת הרב הגאון החסיד המפורסם מו"ה שמעלקא זצוקלה"ה אבדק"ק ניקלשבורג והמדינה, לבאר עם דברי רוקח גם סיפא דהאי קרא 'ומאתים לנוטרים את פרי', ונדרש גם לפסוק אחריו הסמוך ונראה עמו. הנה לפי החשבון מאה ברכות בכל יום חסרים ביום השבת עשרים ברכות, ואמרו ז"ל (מנחות מג:) דממלא להו באספרמקי ומגדים, פירוש, מיני פירות ומיני בשמים. עוד כתבו הפוסקים בשם הגאון, דמנין הקרואים העולים בשבת שמברכין לפנייהם ולאחרייהם ויתר הצבור מכוונים ועונים אחרייהם אמן, גם בזה משלימין מאה ברכות, עיין כל זה בבית יוסף (או"ח סי' מו).

ועתה הבט נא וראה המתקת הכתובים: 'האלף לך שלמה', היינו המאה ברכות בכל יום, לכל ברכה עשרה, כמ"ש הרוקח. 'ומאתים', ר"ל, אותן עשרים ברכות החסרים בשבת שעולים למנין מאתים, עשרים פעמים עשרה, לנוטרים את פרי', יכולים למלאות בפירות ומיני מגדים. גם יש עוד תקנה אחרת, 'היושבת', כנסת ישראל, 'בגנים', בבתי כנסיות, 'חברים מקשיבים לקולך השמיעני', שמכוונים לצאת בברכות ששומעים מחבריהם בשעה שעולים לקרות בתורה והם עונים אמן, גם בזה ממלאים מאה ברכות ודפח"ח.

(ספיר ויהלום פר' פקודי ע"ט - הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

מועלת השינה רק כאשר קדם לה מיעוט שינה

הרה"ק ר' יעקב יוסף מספינקא זיע"א (בספר 'שיח יעקב יוסף' ויצא ד"ה ויחלום): ביאר את הנלמד מחלום יעקב ושנתו בסגנון נפלא, והקדים לכך מעשה: הרה"ק הרבי רבי שמואל שמעלקא מניקלשבורג זיע"א היה מסגף עצמו בשינה והיה יושב ועוסק בתורה ובעבודת השי"ת יומם ולילה עד שנחלש גופו מאוד. הרופאים ציווהו שישכב לנוח מעט בכל לילה כדי שבריאותו לא תנזק, אך

הגה"צ רבי יוסף נחמיה קורניצר זצ"ל

אבד"ק קרקא
ב' אייר תרצ"ג

היטלר ימ"ש לשלטון לפני זמן קצר. פתח ואמר: קראנו בהגדה של פסח 'ותרבי ותגדלי ותבואי בעדי עדיים שדים נכונו ושערך צמח ואת ערום ועריה, ואעבוד עליך ואראך מתבוססת בדמך, ואמר לך בדמך חיי, ואומר לך בדמך חיי'. היו זמנים בהיסטוריה אשר הגויים שנאו את עם ישראל שנאת הדת, שנאת התורה, אבל במצרים הרי שקעו ישראל במ"ט שערי טומאה ואעפ"כ שנאו אותם, מדוע, כל השנאה היתה משום שבעורקיהם נזל הדם של אברהם יצחק ויעקב, אך ורק משום כך שנאו אותם, ולכן הושיעם הקב"ה.

הגה"צ רבי יוסף נחמיה קורניצר נולד בקרקא ביום עשרה בטבת בשנת תרמ"א לאביו הגה"ק רבי עקיבא קורניצר ולאמו בת הגה"ק רבי שמעון סופר אב"ד קרקא בן מרנא החתם סופר ז"ע.

ביום הברית שלו נפטרה אמו, ובהיותו בן י"א שנה התייתם מאביו. מאז נתגדל בבית רבו הגה"צ רבי יהודה גרינוולד מחבר ספר 'זכרון יהודה' שהיה אז אב"ד בניהאד.

בחנוכה שנת תרס"א נשא את בתו של הגאון רבי פנחס חיים קליין אבד"ק סעליש בנו של הגה"צ רבי שמואל שמעלקא מסעליש בעל 'צרוד החיים'. רבה של העיר סעליש, אך סירב לכהן ברבנות, רק לאחר פטירת חותנו, התמנה תחתיו כרב של סעליש.

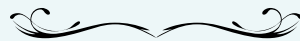
וכן היה אומר להם, אף כי את ערום ועריה, כמאמרם ז"ל עירומים מן המצוות, ואף שהיו נכשלין בגילוי בשר ושערך צמח, נכוננו ושערך צמח, אעפ"כ כיון שאראך ואת מתבוססת בדמך, פ' כל מה שאת מתבוססת בצרה הרי זה משום דמך, דהיינו לפי שנוזל בעורקיך הדם המיוחס של האבות הקדושים, מיד ואמר לך בדמך חיי ואמר לך בדמך חיי (יחזקאל טז, ו).

בחודש שבט תרפ"ה עבר רבי יוסף נחמיה לקרקא ושימש בה ברבנות עד לפטירתו ביום ב' אייר תרצ"ג. ונטמן בקרקא בסמוך לקברי סבו הגה"צ רבי שמעון סופר וקבר אביו.

והוסיף אז ודיבר בקדשו: הרשעים אומרים כי דורשי דמים המה 'בלוט פארשער' בלע"ז, והדם שלהם הוא דם הגזע הטהור, אבל הנביא משיב לעומתם 'כי דרש דמים אותם זכר לא שכח צעקת עניים' (תהלים ט יג), כמאמרם ז"ל עניים מן המצוות, הקב"ה שהוא דורש דמים האמיתי זוכר את עמו הנהרגים והנטבחים עקה"ש אך משום הדם היהודי אשר בעורקיהם אף בעת שהם עניים מן המצוות. (תולדותיו בריש ספרו 'שורת רבנו יוסף נחמיה')

הטעם לשנאתם של הגויים לישראל

כשבוע ימים ומחצה לפני הסתלקותו, בשביעי של פסח תרצ"ג, החג האחרון לימי חייו, באו לביתו ברגל, והיה מיסב עמהם בחדוה גלויה למרות שסבל אז יסורים קשים. גם בפעם הזאת, כמנהגו בכל חג, דרש לפני המסובים מענינא דיומא ושילב בדבריו נימה אקטואלית לרגלי גיאות האנטישמיות עם עליית צורר היהודים

- ווארט יומי • סיפור יומי
- הלכה יומית • אור החיים
- הקי' יומי • פניני אביר יעקב
- זוהר יומי • פניני הדף
- היומי • זיכרון לצדיק

מחזברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

ככה מתחילים את היום!

ישירות
למייל האישי

לחץ כאן להצטרפות

הרה"ק רבי ישעיה שטיינר מקרעסטיר זי"ע

ג' אייר תרפ"ה

הרה"ק רבי ישעיה שטיינר נולד בשנת תרי"ב למשפחה פשוטה בעיירה הסמוכה לעיר ברדיוב שבסלובקיה. בהיותו בן שלוש התייתם מאביו, ואימו האלמנה הצדקנית שלחה אותו לעיר "ליסקא", אל הרב הקדוש רבי צבי הירש מליסקא מחבר הספה"ק "אך פרי תבואה".

רבי ישעיה גדל וצמח אצל רבו, שחיבבו כבנו, ובשלב מסוים מינהו למשמשו. כבר בבחרותו הוכר כצדיק נשגב. עד כמה גדולה חביבותו של רבי ישעיה בעיני רבו – ניתן ללמוד מהמעשה הבא. בטרם פטירתו, הכריז האדמו"ר מליסקא, שקשה לו ללכת מן העולם, בטרם ראה את תלמידו חביבו מקים בית נאמן בישראל.

לאחר פטירתו, ביום ו' עש"ק תזריע ד' ניסן תרל"ה נשא לאשה את מרת שרה בת רבי יצחק יונה ווינשטוק מהעיר מאד, וקבע מושבו בעיר קרעסטיר, ר' ישעיהו

היה נוסע אל הרבה מצדיקי דורו, בהם הרה"ק רבי מרדכי מנדבורנא, רבי שמואל פרנקל מדארג. ועוד. כן היה מתלמידי האדמו"ר הגה"ק רבי חיים הלברשטאם מצאנז.

לאחר פטירת הרה"ק מליסקא ונישואי רבי ישעיה, החל הוא להנהיג את קהל החסידים של רבו, שהחלו לנהור אחריו.

למרות ששמו הפך במהירות למפורסם בקרב יהדות הונגריה, נהג בענווה רבה, והיה חותם על ספריו, "הק' ישעי' בן מו"ה משה ז"ל שה' משמש בקודש אצל הרב הצדיק מליסקא זי"ע".

בנוסף, למרות שהנהיג קהל של מאות חסידים, ויהודים מכל רחבי הונגריה נכנסו להיוועץ ולהתברך, המשיך רבי ישעיה להיכנס לאדמו"רי הדור, ונהג כאחד מהחסידים, כאשר היה הוא עומד או ממתין בתוך הקהל, מבלי לדרוש שררה או כבוד. בשלב מסוים החלו הרהורים על הנהגתו, כאשר היו שטענו שהחסידים של האדמו"ר מליסקא צריכים ללכת לבניו, ולא למי שהיה משמשו בקודש. רבי ישעיה, ללא אומר וללא טרזוניה, ולמרות שחסידי רבו הלכו אחריו, עבר להתגורר בקרעסטיר, בחבל טוקאי שבהונגריה.

בפשטות מופלגת הנהיג רבי ישעיה בביתו "הכנסת אורחים" לכל העוברים באזור, ויהודי הונגריה שנהרו למקום, ידעו שאין הם צריכים לדאוג לאוכל ולינה בהגיעם אל הרבי – הרבי מסדר הכול עבורם. רבי ישעיה עצמו, בענוותנותו הרבה, היה עומד ומגיש את האוכל עבור ההמונים, למרות שאלה הגיעו להיוועץ ולהתברך ממנו. כאשר נפטרה הרבנית, אשתו הראשונה, והרבי החל לחפש זיווג שני, הציעו לפניו אישה מאחת המשפחות החשובות והמיוחסות של הונגריה, אך הוא סירב לכך. "אני צריך רק אישה פשוטה כמוני",

הסביר לשדכן שהעלה את ההצעה. הכנותיו של הרבי לשובת החלו ביום חמישי, אז היה מחלק צדקה לעניי העיר והסביבה. כשבמקביל, הרבנית ע"ה מחלקת בשר וחלות לעניים הרבים. הרבי עצמו היה עומד על יד הסירים, מוסיף עצים לתנור ומלא בתבשילים. על שולחנו סעדו עניים רבים, כשהרבי עצמו עובר ביניהם פורס בפניהם את המנות הרבות ושומע את צרותיהם.

גולת הכותרת של השבתות אצל הרבי, הייתה כאמור סעודת המלווה מלכה, אליה נהרו יהודי המחוז.

סיפורי המופתים התגלגלו מתחת לשולחנו דבר יום ביומו. סיפורי מופת שעברו מפה לאוזן ידעו לספר על סיד של תבשיל שאינו מתרוקן אף פעם, על מזון שאין לו גבול ועל ישועות שהתחוללו בחדרו. הכל בכוח אותה צדקה, נתינה עד מסירות נפש של ממש.

ביום ג' באייר תרפ"ה נסתלקו המאורות הקדושים, ונשמתו של רבי ישעיה עלתה השמימה בסערה. טרם פטירתו, השיב לשאלת חתנו, "איך אתה מניח אותנו לאנחות?!", "מי שיבוא לביתי ייושע". בשנים האחרונות נגאל הבית של רבי ישעיה, על ידי בני משפחתו, ובמקום הוקמה הכנסת אורחים בנוסח הצדיק הפלאי ומחייה הנפשות. בצמוד, נרכש בית נוסף, עבור מקום לינה ליהודים הרבים, כשמקווה מהודרת הוקמה גם היא בסמוך. זכותו הכבירה של מלאך האלוקים ועמוד החסד, תעמוד לנו ולכל בית ישראל, אמן.

מפתח של פרנסה

המפורסמות אינן צריכים ראייה, והרי המופתים היוצאים מציונו הקדוש מפורסמים בראש כל חוצות, ועל ידי כך מתחזקת האמונה בלבבות בני ישראל.

צדיק זה מסתופף היה בצלו של הרה"ק רבי צבי הירש מליסקא זי"ע"א ושמשו בקודש, ולאחר שנאסף הרה"ק מליסקא אל עמיו, הציע הרה"ק רבי מרדכי מנדבורנא זי"ע"א למנותו במקומו, באמרו שהוא רואה כי מפתח הפרנסה נמצא אצלו ושבלקחו את שרביט הנשיאות יוכל להשפיע פרנסה לבני ישראל.

וכך היה לשונו של הרה"ק מנדבורנא זי"ע"א: "מרדכ'לע זעט אז אין הימל האט מען איבער גיגעבן דעם מפתח של פרנסה פאר ר' שעילע, האב איך אים געמוזט מסמך זיין פאר א רבי, כדי ער זאל קענען ממשיך זיין שפע פרנסה פאר כלל ישראל" [=מרדכ'לה

רואה שבשמים מסרו את המפתח של פרנסה לדבי שעילה, ולכן הייתי מוכרח להסמיכו לרבי, כדי שיוכל להמשיך פרנסה לכלל ישראל.

עוד בחיי חיותו התפרסם שמו ברבים כמשפיע פרנסה, ורבים התחילו לנהור אליו בעיקר בשבת פרשת בשלח שהיא פרשה של ביזת הים וירידת המן. ונקבע שם המנהג לחלק את פרשת המן לשלושה שלושה פסוקים, כדי שכמה שיותר אנשים יוכלו לעלות בה לתורה ולהיוושע בשפע הפרנסה.

קונטרס הבינני

ברך רבי ישעילה ברכת "המוציא", בצע פרוסה מהפת, והחל מסיד בעזרת הסכין את החלק הקשה אשר סביבות הפרוסה, סביב סביב. "המנחת אלעזר" אשר היה עז ותקיף בשמירת ההלכה, ולא חת מפני כל, מיהר ומהה בו, באמרו: "נו, הפסק!"

אך רבי ישעילה לא שעה לדבריו, והמשיך להפריך את הקשה מן הרך, ובסיימו קם ממקומו ופרוסת הלחם הרכה בידו, ניגש בריצה לקצה השולחן, ומסרה לאדם היושב בראש השולחן שכנגדו, ואז חזר למקומו וטעם מיד משארית פרוסת "המוציא".

אחר כך פנה רבי ישעילה ל"מנחת אלעזר", ואמר לו: "במחילת כבוד תורתכם, בעת שברכתי ברכת 'המוציא', הבחנתי בזקן חסד שיניים היושב מולי והוא מורעב מאוד עד שכמעט פרחה נשמתו, לכן לא יכולתי לטעום מן הפת, בטרם נתתי לו את הפרוסה להחיות את נפשו".

וסיים לאמר: "נו, זאגט מונקאטשער רב, וואס איז הארבעער? 'הפסק' אדער 'רחמנות'?" [אמרו נא, הרב ממונקאטש, מה חמור יותר? 'הפסק' או 'רחמנות'?]. האם זה גרוע מגביל תורה [דאיאת בגמל ברכות דף מ. דאמר רב יהודה אמר רב אסור לאדם שיאכל קודם שיתן מאכל לבהמתו שנאמר 'ונתתי עשב בשדך לבהמתך, והדר ואכלת ושבעת'] שאין זה הפסק, ומותר אפילו בין 'המוציא' לטעימה.

רשומים בשמך (עמל שסב)

הפסק או רחמנות?

הגה"ק "המנחת אלעזר" ממונקאטש זצ"ל שמע רבות על גדול "הכנסת אורחים" שנוהג הרה"ק רבי ישעילה מקרעסטיר זצ"ל, והשתוקק מאוד להכירו.

באחת השנים בל באדר, יומא דהילולא של הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאליב זצ"ל, באה הזדמנות לידו להכיר את רבי ישעילה, בבוא שניהם להשתטח על הציון הקדוש.

לאחר העליה לציון, ערך רבי ישעילה במקום "טיש" לכבוד האי יומא דהילולא. הרה"ק רבי ישעילה נטל את ידיו לסעודה, ותוך כדי הנטילה הבחין בהגה"ק ממונקאטש, ומאחר שלא יכל להפסיק בדיבור, הורה לו באצבעו שישב לצידו.

המנחת אלעזר
משינת תורה
לדורנו
המבואר

ההמלכה
הכרך התשעה עשר

שופטים למנות הזופיע מלך מלכים

פרדיקט עולמי:
משינת תורה להרמב"ם המבואר

מסורת הקדמות והביאורים | הערות מקיפות | זיהוי הדפוס | ילקוט ביאורים מעין אנטיקלומדיה

ידידת הרמב"ם לכל

חובת לימוד הרמב"ם לכולי לידאת שנים

כעת נשאל על חובת האדם ללמוד חריט באוצרות שנים על ידי הרמב"ם ולתורה סוף "קדושתו" - אומרת מליה המסמרת הדעות מהמלך יחיאל גינדי - כי הוא מלמד ומונח מה גדול האדם לעולם ולחיינו לאור שנים רבות, שהיא מורשת סמוכות על ידי רביה. ושרא נבחרת לכל חובת התורה, כי אם אין ידאת אומרים מה לו באוצרות והטעם, אורבא, "מטוב אם לא הליתיה" וכו'.

ומהר"ד ק' ובי שנים מאתיים יצא "המבואר" הוא מתוקן ליקבל את הידאת של הרמב"ם, ומשקבל אתה תול מוגבל על הארץ מוכר שנים העולה בשלח לו פחותה הידאת הרמב"ם, וישאל עמו שיהא בידאת הידאת ביטח והתקן שיטתו עמו.

המלך
מלכים המבואר

השיבה שופטנו
משינת תורה המבואר

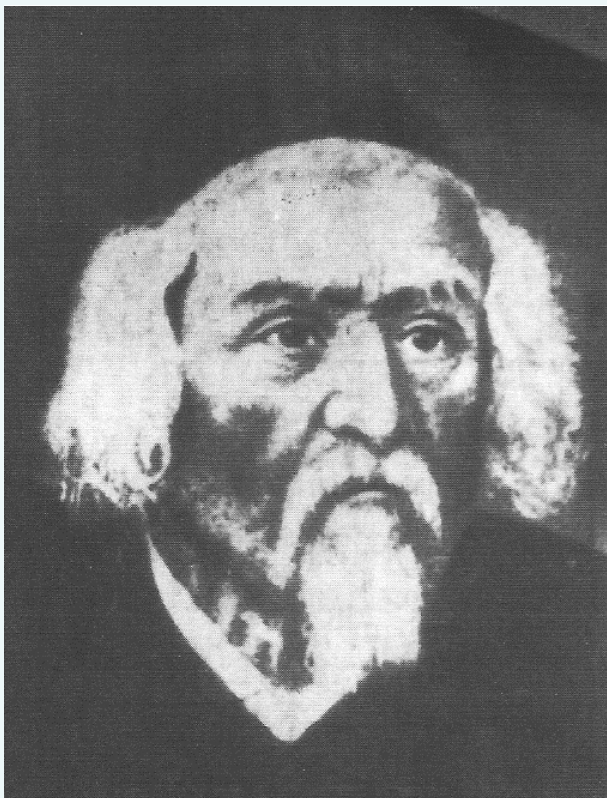
אור לחבת החסידות לישראל

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

הגאון רבי יוסף דב סולובייצ'יק זצ"ל בעל בית לוי ד' אייר תרנ"ב

גדול שצדיקים "למודוד" אותנו,
הקטן גדול ממונו...
כששקועים בשיחה של דברי
תורה

בהיות הגאון רבי חיים מברסק זצ"ל צעיר לימים, שב פעם לביתו בשעת לילה מאוחרת, בליל חורף קשה, כשגשם עז יורד. כשהתקרב לביתו, ראה את אביו בעל הבית הלוי מסתובב בחדר שקוע בלימודו. הוא לא רצה להפריעו, ונשאר לעמוד בחוץ בגשם השוטף. לפתע ניגש הבית הלוי אל החלון, הבחין בבנו וקרא לו להיכנס אל הבית. רק נכנס, החל הבית הלוי להרצות בפני בנו את אשר התחדש לו בשעה האחרונה בלימוד, והחל לדון עמו בנושא. לאחר מכן ביקש מבנו שיספר לו מה שהתחדש אצלו בזמן האחרון, וכך שוחח עמו במשך שעה ארוכה.

רק בסיום דבריו אמר לו לפתע הבית הלוי: ראה, כולך רטוב מכף רגל ועד ראש, לך מיד להוריד את המעיל ולהחליף את בגדיך.

מימי לא נצחני אדם, מלבד עגלון אחד

שח רבי יאשה בער מברסק זצ"ל, בעל "בית הלוי":

מימי לא נצחני אדם, מלבד עגלון אחד, ומעשה שהיה כך היה: פעם אחת, יצאנו לדרך, אני ועגלוני, וכשהגיענו לפונדק עמדנו להתפלל, והעגלון גמר תפלתו עוד לפני שהספקתי אני לקרוא קריאת שמע.

כשגמרתי את תפלתי שאלתי אותו: האם הוא בקי בתפלה יותר ממני? השיבני הוא בשאלה אחרת: רבי, כמה זמן למד כבוד תורתו ב"חדר"? – אמרתי לו: שלשה חדשים למדתי תפלה, ואחר כך התחלתי ללמוד חומש ורש"י. החזיר לי הוא: ואני ארבע שנים רצופות למדתי תפלה, עברי... ואין כאן מקום לתמוה, מה שבקי אני בתפלה יותר מרבנו...

הגאון רבי יוסף דב זצ"ל נולד בעיירה ניסויז' בשנת תק"פ לאביו הגה"ק רבי יצחק זאב סולובייצ'יק זצ"ל ולאמו הרבנית מרת רבקה ע"ה בתו של הגה"ק ר' משה הכהן שפירא מהעיר ניסוייד, אביו היה נכדו של הגה"ק רבי חיים מוולאז'ין זצ"ל.

בילדותו למד בתלמוד תורה המקומי של ניסויז'ש. בגיל 10 נסע לוולוז'ין, שם למד אצל מלמד פרטי, עד הגיעו לגיל 13. עם הכנסו למצוות נתקבל כתלמיד בישיבת וולוז'ין, שם למד עד שהתמנה כממלא מקומו של רבי גרשון תנחום ממינסק בישיבתו ב"בלומקה'ס קלויז" במינסק.

בשנת תר"ד הוכתר למשנה לראש ישיבת וולוז'ין - רבי נפתלי צבי יהודה ברלין, הנודע בכינוי "הנצי"ב".

בשנת תרכ"ג פרסם את ספרו הראשון - שאלות ותשובות "בית הלוי", וילנא תרכ"ג. חלק שני - ורשה תרל"ד, וחלק שלישי וארשא תרנ"א. כן הדפיס ספר "בית הלוי" על "דרוש ומילי דאגדתא", לפי סדר הפרשיות. ספר נוסף בשם "יד הלוי" הדפיס בעילום שם ובעותקים מעטים.

בשנת תרל"ט, הוכתר לרבה של העיר בריסק, תחת רבה הקודם - רבי יהושע לייב דיסקין, שנאלץ לברוח לארץ ישראל. בבריסק הוא שימש ברבנות עד יום מותו.

בשנת תרמ"ח חלה רבי יוסף דב בכיב קיבה וסבל כאבים עזים במשך כמה שנים. בשנת תרנ"א הורע מצבו והוא נותח.

סגירת ישיבת וולוז'ין על ידי ממשלת רוסיה השפיעה עליו לרעה, וביום ד' באייר תרנ"ב נתבקש לשיבה של מעלה. ההלוויה התקיימה בו ביום, ובמהלכה הוכתר בנו רבי חיים לרבה של בריסק. הספידוהו ברחבי העולם היהודי.

כיפה מעלה של כרוב

לאחר שכנועים רבים הוא עלה לשבת על כסא הרבנות בראדזימין. שם הוא גם קיבל מטעם הקהילה דירה מכובדת עם שמונה חדרים, בדיוק כמו שצפה הרבי ר' בונם ברוח קדשו על הבית שמחכה לו.

כשהרבי ר' בונם יצא מהבית, היכתה בחוץ הרבנית והיא בכתה לפניו על המצוקה והעוני, שהיא כבר לא מסוגלת לעמוד בזה. נענה הרבי ר' בונם ואמר: עוד יגיעו ימים שימטירו עליו כסף וזהב! כל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר! והיה בכך דברים ברורים שישועתם קרובה לבוא, הישועה שאכן באה כאשר הוכתר לכהן פאר ברבנות ראדזימין.

על הפסוק בפרשת השבוע 'וְאָת שְׁעֵיר הַחַטָּאת דָּרַשׁ דָּרַשׁ מִשֶּׁה, אומרים חז"ל במסכת קידושין: "דרש דרש - חציין של תיבות", זהו בדיוק החצי של מספר המילים בספר התורה, והמנהג הוא לכתוב את המילה 'דרש' הראשונה בסוף העמוד למטה, בסוף השורה התחתונה, ואת המילה 'דרש' השניה בתחילת העמוד הבא למעלה. זה מה שנקרא: 'דרש' בסוף שיטה ו'דרש' בראש שיטה".

מה העומק של הדברים שמפצלים את המילים בין סוף השיטה בסוף העמוד, לתחילת שיטה בתחילת העמוד. יש על זה הרבה רמזים. הרב הקדוש האביר יעקב כתב על כך רמז נפלא בספרו 'פתוחי חותם': המשנה אומרת במסכת אבות 'המקיים את התורה מעוני - סופו לקיימה מעושר', אם ככה זהו

הרמז: 'דרש בסוף שיטה', מי שיושב ודורש בתורה, גם אם הוא בסוף שיטה, גם אם הוא כמו עני היושב אחרון שבאחרונים, סופו לקיימו בעושר ויתקיים בו "דרש בראש שיטה", הוא יתעשר והוא ימשיך ללמוד תורה בהרחבה. כך יזכנו השי"ת תמיד לזכות למדרגה זו של "דרש בראש שיטה", ללמוד תורה בהרחבת הדעת ובכל טוב סלה.

(מתוך שיעורי הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

כיפה עשויה מעלה של כרוב? כן. זה היה לבושו של הרבי הקדוש רבי יעקב אריה מראדזימין, בשנים של טרם עלותו על כסא ההנהגה.

באותם הימים היה הרבי מתגורר בעיר "ריטשוואל". ביתו היה בקתה קטנה ועלובה מחולקת לשניים, הציה האחד למגורים והחלק השני עבור העז, ממנה היה להם מעט חלב לשותות. עניות נוראה נשקפה מכל פינה. והרבי יושב בחצר, על ראשו עלה של כרוב. בידו האחת הוא מונע את תינוקו הבוכה בעריסה, מנסה להרגיעו, ואילו בידו השנית הוא מחזיק את הספר הקדוש 'עץ חיים' של רבינו חיים ויטאל. פניו בוערות באש קודש ועיניו שקועות בספר.

ובאותם רגעים נשגבים נכנס רבו הגדול, רבי שמחה בונם מפשיסחא אל החצר. הרבי עבר שם בדרכו והוא נכנס לבקר את תלמידו, שכלל לא הבחין שרבו הגיע אליו. רגעים של דממה. הרבי הגדול עומד ומסתכל, והתלמיד שקוע בספר - - ואז אחד ממלווי הרבי ניגש ונגע בשרוולו של התלמיד.

הוא מרים את העיניים, מבחין באורח העומד עליו וקופץ ממקומו ביראת הרוממות. הם נכנסים לתוך הבית, והרבי ר' בונם מביט סביבו, רואה את הבית הקטן, ואומר בקול נרגש: 'מה טובו אהליך יעקב'. ועוד הוסיף ואמר: אתה מסתובב פה בדירה עם חדר אחד, כשמחכה לך דירה עם שמונה חדרים! היה מספר הרבי מראדזימין כי מאותו רגע

שהרבי מפשיסחא התארח אצלו והשמיע דיבורי קודש אלה נתעלה האוויר שבחדר הזה, הוא נהיה טהור וקדוש, עד שהוא החל להרגיש באוויר החדר קדושה של בית הכנסת! מאותו היום ואילך הוא קבע את מקום תפילת מנחה שלו באותו חדר.

לימים כאשר הציעו לו את הרבנות בעיר ראדזימין, הוא סירב! הוא לא רצה לעזוב את החדר שנתברך מפי רבו, החדר שעליו אמר הרבי 'מה טובו אהליך יעקב'. רק

כשהרבי ר' בונם יצא מהבית, היכתה בחוץ הרבנית והיא בכתה לפניו על המצוקה והעוני, שהיא כבר לא מסוגלת לעמוד בזה. נענה הרבי ר' בונם ואמר: עוד יגיעו ימים שימטירו עליו כסף וזהב! כל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר! והיה בכך דברים ברורים שישועתם קרובה לבוא, כאשר הוכתר לכהן פאר ברבנות ראדזימין.

מחיים את תורת הקדמונים:

לראשונה באור מופלא על ספרו של
הקדמון רבי מאיר עראמה זיע"א
בנו של בעל "עקדת יצחק" זיע"א

שקיעה

לצורך

זריחה

"מאיר תהלות" המבואר
תהלים

צורה לספרו המהולל
של גדולי הקדמונים

ביאור נרחב | ציונים והשוואות | אלפי מראי מקומות |
פיסוק וניקוד | הקדמות מופלאות | פרקי תולדות ומבוא |
כתורות משנה | עימוד מרדיב עין

תור הזהב של יהודי ספרד שקע בקדרות עם גירושם,
וכנבואת חוזה שרטט החכם הקדמון רבי מאיר עראמה
זיע"א בביאורו השלם על ספר תהלים נחמה חדשה: כל
השקיעות הם לצורך זריחות חדשות גדולות יותר. עינן
הראות שמעקבות הגירוש התפורו צדיקי ספרד לכל
הארצות ובכך האירו פני כל העולם. כבריה התיכון שורר
רבינו בתהילות רוד המלך הארה חדשה ללבבות הנשברים
באויקי גלויות עמנו: השקיעה ברלי-דלות הוא כדי להוריה
ישועה גדולה יותר. "דלות" כדי ש"לי יהושעי".

ארה"ב: 437-0054 (718) |
אירופה: 44-20-8806-0176 |
להשיג בחנויות הספרים המובחרות

אור הגאולה לישרי לב

מרכז הזמנות:
1800-22-55-66

נפתלי... הנהן אמרי שפר - זו בקמת נפתלי

ארבעה
כרכים

נפלאה ומיוחדת
היתה עבודתו בקודש
של השרף הרה"ק
רבי נפתלי צבי
מרופשיץ ז"ע,
כאשר כל מדרגותיו
הפלאיות היו מכוסים
וטמונים בדברי צחות,
בדחנות ושמחה,
ודווקא משם פעל כל
עניניו ורפצו בקודש
נהדר.

ובזה העידו ויצא
מפי קודש צדיק
עליון שגם בתורתו
הבהירה מודיש
לעוסקים בספריו
זאת הסגולה,
לזכות לכל הטוב
הרוחני והגשמי מתוך
שמירה וכיסוי מכל
האורבים והמעיקים.
וכאלו האסמים
– מהעיינין
בישין, ישרה
עליהם בכל מכל
כל – ברכות ה'.

זרע קודש ברכת אלקות

לכסות מדרגותיו הנשגבות מהעיינין בישין
בדברי צחות, בדחנות ושמחה

"זרע קודש" המבואר

תענוג צרוף של חסידות מזוקנת

ביאר נרחב | ציונים והשוואות | אלפי מראי מקומות
פיסוק ונקוד | הקדמות מובלאת | פקקי תולדות ומצוא
כותרות במשנה | גפתיחות | עימוד מרהב עץ

ארה"ב: 437-0054 (718) |
אירופה: 44-20-8806-0176 |
להשיג בחנויות הספרים המובחרות

אור הגאולה לישרי לב

מרכז הזמנות:
1800-22-55-66

